

**ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ
Стратегія сталого розвитку Городнянської міської
територіальної громади на 2019-2027 роки
та плану заходів з її реалізації**

**ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ
Стратегія сталого розвитку Городнянської міської
територіальної громади на 2019-2027 роки
та плану заходів з її реалізації**

Виконавці:

к.с.-г.н., доцент, магістр з екології
Роман ЯРОЩУК

д.е.н, професор , голова ГО
«Платформа розвитку громад»
Вікторія МЕДВІДЬ

к.с.-г.н., доцент, магістр з екології,
голова ГО «Зелена мережа».
Світлана ЯРОЩУК

Городнянська міська територіальна громада

ЗМІСТ

<u>РОЗДІЛ 1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ</u>	5
<u>1.1. Стратегічні, операційні цілі та завдання Стратегії</u>	5
<u>1.2. Узгодженість Стратегії розвитку з програмними та стратегічними документами</u>	6
<u>РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО</u>	8
<u>2.1. Біорізноманіття (у т. ч. флора і фауна)</u>	8
<u>2.2. Ґрунти</u>	11
<u>2.3. Надра</u>	12
<u>2.4. Клімат</u>	13
<u>2.5. Атмосферне повітря</u>	14
<u>2.6. Водні ресурси</u>	16
<u>2.7. Ландшафт</u>	17
<u>2.8. Природно-заповідний фонд</u>	18
<u>2.9. Безпека та здоров'я населення</u>	21
<u>2.10. Матеріальні активи</u>	23
<u>2.11. Об'єкти культурної спадщини</u>	24
<u>2.12. Управління відходами</u>	26
<u>2.13. Взаємодія факторів, що формують екологічний стан громади</u>	27
<u>2.14. Прогнозні зміни, якщо документ державного планування не буде затверджено</u>	28
<u>РОЗДІЛ 3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)</u>	32
<u>РОЗДІЛ 4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО</u>	43

<u>ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)</u>	
<u>РОЗДІЛ 5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ</u>	51
<u>РОЗДІЛ 6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ</u>	60
<u>РОЗДІЛ 7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ</u>	66
<u>РОЗДІЛ 8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ)</u>	70
<u>РОЗДІЛ 9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ</u>	74
<u>Резюме нетехнічного характеру</u>	79
<u>Список використаних джерел</u>	81

РОЗДІЛ 1

ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

1.1. Стратегічні, операційні цілі та завдання Стратегії

Стратегія сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019–2027 роки є основним документом довгострокового планування розвитку громади, який визначає ключові пріоритети, напрями та механізми соціально-економічного розвитку території. Документ розроблено із застосуванням партисипативного підходу із залученням представників органів місцевого самоврядування, бізнесу, громадськості та інших зацікавлених сторін.

Стратегічна ціль 1. Городнянська громада – територія розвиненого підприємництва і сільського господарства

Для досягнення зазначеної стратегічної цілі визначено такі операційні цілі:

1.1. Розвиток інвестиційного потенціалу громади.

1.2. Розширення можливостей малого і середнього підприємництва та місцевого агропромислового комплексу.

1.3. Сприяння розвитку індустрії гостинності в громаді.

Стратегічна ціль 2. Городнянська громада – місце, комфортне для життя

До складу стратегічної цілі входять такі операційні цілі:

2.1. Модернізація комунальної, інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури громади.

2.2. Створення нового привабливого образу громади чистого довкілля

2.3. Громадська безпека.

2.4. Підвищення якості, доступності та спроможності освітньої системи громади.

2.5. Розвиток системи соціального захисту та базових соціальних послуг.

Стратегічна ціль 3. Городнянська громада – простір для всебічного особистого розвитку та самореалізації

У межах цієї стратегічної цілі визначено такі операційні цілі:

3.1. Розширення можливостей дозвілля для молоді і людей старшого віку.

3.2. Підвищення інституційної спроможності громади.

3.3. Розширення освітніх можливостей для місцевої молоді та дітей.

3.4. Підвищення якості медичних послуг.

Таким чином, система стратегічних та операційних цілей Стратегії формує комплексну основу для соціально-економічного розвитку Городнянської міської територіальної громади та визначає пріоритетні напрями реалізації заходів у середньо- та довгостроковій перспективі.

План заходів з реалізації Стратегії містить перелік конкретних завдань та заходів, показники результативності, відповідальних виконавців, джерела фінансування та строки реалізації. Основними напрямками реалізації заходів є

розвиток інфраструктури, підтримка підприємництва, модернізація житлово-комунального господарства, покращення системи надання соціальних, освітніх і медичних послуг, а також забезпечення екологічної безпеки та підвищення якості навколишнього природного середовища

1.2. Узгодженість Стратегії розвитку з програмними та стратегічними документами

Стратегія розроблена на основі положень Конституції України, Законів України «Про

місцеве самоврядування в Україні», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», з урахуванням положень законів «Про засади державної регіональної політики» (зі змінами), Бюджетного кодексу України, «Про містобудівну діяльність» та інших законів України.

В основу розробки Стратегії покладена ідея актуалізації та приведення у відповідність до умов воєнного стану та повоєнного відновлення затвердженої 03 грудня 2019 року Стратегії розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019-2027 роки (рішення дев'ятнадцятої (37) сесія сьомого скликання).

Крім того, у в документі враховані цілі Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 року, а також основні положення Державної стратегії регіонального розвитку на 2021—2027 роки. У 2022 році зазнала суттєвих змін законодавча база з питань місцевого та регіонального розвитку. Зокрема, для забезпечення територіально спрямованого підходу до відновлення і розвитку України були внесені зміни до закону України «Про засади державної регіональної політики». Відповідно до зазначеного закону до документів стратегічного планування державної регіональної політики віднесено:

- Державну стратегію регіонального розвитку України;
- регіональні стратегії розвитку;
- стратегії розвитку територіальних громад.

Відтак, стратегія розвитку територіальної громади тепер є головним, а не «факультативним» планувальним документом розвитку громади та має розроблятися відповідно норм чинного законодавства. Для планування відновлення та стимулювання розвитку регіонів та територій, а також з метою запровадження органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування спеціальних механізмів та інструментів стимулювання розвитку визначаються такі функціональні типи територій:

- 1) території відновлення;
- 2) регіональні полюси зростання;
- 3) території з особливими умовами для розвитку;
- 4) території сталого розвитку.

Для відбудови та розвитку територіальних громад (в тому числі, Городнянської міської територіальної громади), які постраждали через війну, особливо важливими є визначення території відновлення, якими є мікрорегіони, територіальні громади, на території яких відбувалися бойові дії та/або які були тимчасово окуповані, та/або території яких зазнали руйнувань об'єктів критичної інфраструктури, соціальної інфраструктури, об'єктів житлового фонду внаслідок ведення бойових дій, а також які характеризуються різким погіршенням рівня соціально-економічного розвитку та значним переміщенням населення до інших регіонів та/або інших держав. Для відновлення та розвитку зазначених територій мають розроблятися Плани відновлення. Територіями з особливими умовами для розвитку, відповідно до закону, є макрорегіони, мікрорегіони, територіальні громади, рівень соціально-економічного розвитку яких є низьким або на яких існують природні, демографічні, міжнародні, безпекові чи інші об'єктивні обмеження щодо використання потенціалу території для розвитку.

З метою застосування диференційованих заходів підтримки розвитку урядом визначаються окремі функціональні типи територій з особливими умовами для

розвитку, зокрема:

- прикордонні території в несприятливих умовах
- сільські території
- території, що потребують економічної реструктуризації
- гірські території

Відповідно до встановленої класифікації територій, що підпадають під державну підтримку для стимулювання розвитку, Городнянська міська територіальна громада належить принаймні до двох категорій функціональних типів територій: 1) території відновлення та 2) прикордонні території в несприятливих умовах.

Оскільки стратегій відновлення громад чи областей законом не передбачено, актуальними залишаються питання оновлення стратегій розвитку регіонів та територіальних громад відповідно до реалій сьогодення, частинами яких можуть бути плани відновлення, як перший етап їх реалізації в умовах воєнної агресії РФ та повоєнного відновлення. Вищезазначені сучасні фактори зовнішнього впливу на розвиток громади мають бути проаналізовані та враховані в процесі формування та реалізації стратегічного курсу повоєнного відновлення та розвитку Чернігівських громад.

РОЗДІЛ 2

ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО

2.1. Біорізноманіття (у т. ч. флора і фауна)

Чернігівська область характеризується значним природним різноманіттям, що обумовлено її географічним розташуванням у межах зон мішаних лісів та Лісостепу. За даними Доповіді про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області за 2024 рік, область відзначається високим рівнем лісистості, значною заболоченістю та наявністю великої кількості річкових екосистем, що формують сприятливі умови для існування різноманітних видів флори та фауни. Зокрема, у північній частині області переважають мішані ліси з домінуванням сосни, дуба, берези, осики, чорної вільхи та граба, тоді як у південній частині поширені переважно дубові ліси.

За даними екологічного паспорта Чернігівської області, наведеними у розділі 1.1 «Географічне розташування та кліматичні особливості території», загальна площа земель лісового фонду області становить 741,08 тис. га, з яких 659,9 тис. га вкриті лісовою рослинністю. Лісистість території суттєво відрізняється залежно від району: у північних районах вона сягає 20–41 %, тоді як у південних – 7–20 %.

Суттєву роль у формуванні біорізноманіття регіону відіграють водно-болотні угіддя та річкові системи. Територія області розташована у басейні річки Дніпро, зокрема у суббасейнах Верхнього Дніпра, Десни та Середнього Дніпра. Головною водною артерією є річка Десна з численними притоками, серед яких Сейм, Остер, Снов, Мена та Білоус. Значна заболоченість території, особливо у поліській частині області та у заплавах річок, створює умови для існування водно-болотних екосистем, які є осередками збереження багатьох видів рослин і тварин.

Відповідно до Доповіді про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області за 2024 рік, питання збереження біологічного та ландшафтного різноманіття розглядаються у розділі 5 «Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, розвиток природно-заповідного фонду та формування регіональної екологічної мережі». У документі зазначено, що регіональна екологічна мережа області включає природні ядра, екологічні коридори та буферні території, які забезпечують підтримання природних міграційних шляхів видів та збереження екосистемної цілісності.

Флора Чернігівської області представлена як лісовими, так і лучно-болотними, водними та степовими видами рослинності. За даними Доповіді, питання охорони та відтворення рослинного світу висвітлені у підрозділі 5.2 «Охорона, використання та відтворення рослинного світу». Окрема увага приділяється охороні рідкісних та зникаючих видів рослин і грибів, занесених до

Червоної книги України, а також рослинних угруповань, включених до Зеленої книги України.

Тваринний світ області є різноманітним завдяки поєднанню лісових, водних і лучних природних комплексів. У Доповіді про стан навколишнього природного середовища Чернігівської області інформація щодо охорони, використання та відтворення тваринного світу наведена у підрозділі 5.3. Документ містить відомості про стан мисливського та рибного господарства, а також про охорону видів тварин, занесених до Червоної книги України та тих, що охороняються міжнародними договорами.

Важливим фактором збереження біорізноманіття є розвиток природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі. Відповідно до розділу 5.4 Доповіді, на території Чернігівської області функціонують природоохоронні території різного статусу, включаючи заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища та інші об'єкти ПЗФ. Також в області здійснюється формування Смарагдової мережі як елемента загальноєвропейської системи охорони природних територій.

Аналіз супутникового знімка території Городнянської міської територіальної громади за квітень 2026 року, отриманого за допомогою сервісу Copernicus Browser із використанням індексу NDVI (Normalized Difference Vegetation Index), свідчить про значний рівень розвитку рослинного покриву на території громади (рис. 2.1). Значна частина території характеризується середніми та високими значеннями NDVI, що відповідає наявності лісових масивів, природної лучної рослинності, агроландшафтів із активною вегетацією та заплавних екосистем.

Рис. 2.1. Просторовий розподіл рослинного покриву на території Городнянської міської територіальної громади за даними NDVI (Sentinel-2, Copernicus Browser)

Рис. 2.2. Лісові масиви, агроландшафти та природні екосистеми Городнянської міської територіальної громади за даними супутникового знімка (Sentinel-2, Copernicus Browser)

На знімку чітко простежуються великі ділянки лісових масивів, які формують важливі осередки збереження біорізноманіття та виконують функції екологічних коридорів. Найбільш інтенсивні значення NDVI спостерігаються у лісових та заплавах територіях, що свідчить про добрий стан рослинного покриву та високий рівень біопродуктивності екосистем. Світліші ділянки відповідають переважно сільськогосподарським угіддям та відкритим територіям із нижчою щільністю рослинності.

Супутниковий аналіз також підтверджує поліський характер території громади, для якої характерне поєднання лісових, лучних та болотних екосистем. Просторове чергування природних і антропогенно змінених територій створює умови для існування різноманітних видів флори та фауни, у тому числі видів, пов'язаних із лісовими та водно-болотними біотопами (рис.2.2.).

Водночас на знімку помітний високий рівень сільськогосподарського освоєння окремих ділянок території громади, що може створювати фрагментацію природних оселищ та негативно впливати на міграційні шляхи окремих видів тварин. У зв'язку з цим важливого значення набуває збереження існуючих лісових масивів, прибережних захисних смуг та елементів регіональної екологічної мережі.

Для аналізу використано супутникові дані Sentinel-2 сервісу Copernicus Browser із застосуванням індексу NDVI, який дозволяє оцінити стан та щільність рослинного покриву території.

Разом з тим, на стан біорізноманіття негативно впливають антропогенні фактори, серед яких зміни землекористування, деградація природних екосистем, пожежі, господарська діяльність та наслідки воєнних дій. У Доповіді зазначається, що постійні обстріли прикордонних територій області спричиняють пожежі у лісах, польових масивах та на територіях природно-заповідного фонду, що негативно впливає на стан екосистем та середовище існування видів.

2.2. Ґрунти

Структура земель громади сформована під впливом природних умов Чернігівського Полісся та тривалого сільськогосподарського освоєння території. Для громади характерне поєднання сільськогосподарських угідь, лісових масивів, заболочених територій, луків та земель населених пунктів.

Відповідно до Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади, на території громади наявні 64051,2603 га земель сільськогосподарського призначення, з яких 38333,8303 га становлять сільськогосподарські угіддя.

Сільськогосподарське використання території є одним із ключових напрямів господарської діяльності громади. У структурі агропромислового комплексу переважає рослинництво. За даними Стратегії, агропромисловий комплекс громади представлений 37 суб'єктами господарювання, більшість з яких здійснює діяльність у сфері рослинництва.

Територія Городнянської міської територіальної громади розташована в межах поліської природної зони Чернігівської області, що обумовлює специфіку ґрунтового покриву території. За даними Доповіді про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області за 2024 рік, для північної частини області характерне поширення дерново-підзолистих, сірих та світло-сірих опідзолених, а також торф'яно-болотних ґрунтів.

Формування ґрунтового покриву території громади відбувалося під впливом природно-кліматичних умов Полісся, значної лісистості території, підвищеного рівня зволоження та наявності заболочених ділянок. Значна частина ґрунтів характеризується підвищеною кислотністю та відносно невисоким природним рівнем родючості, що є типовим для поліських територій.

Важливу роль у структурі земельного фонду громади відіграють сільськогосподарські угіддя, що активно використовуються для ведення рослинництва. У зв'язку з цим основними антропогенними факторами впливу на ґрунти є інтенсивне сільськогосподарське використання земель, застосування мінеральних добрив і засобів захисту рослин, порушення природного водного режиму та деградаційні процеси.

2.3. Надра

Територія Городнянської міської територіальної громади розташована в межах Чернігівського Полісся, для якого характерне поширення осадових порід четвертинного та палеоген-неогенового віку. Геологічна будова території обумовлює наявність переважно нерудних корисних копалин місцевого значення, які використовуються у будівництві, дорожньому господарстві та комунальній сфері.

За даними Доповіді про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області за 2024 рік, мінерально-сировинна база області представлена переважно покладами торфу, піску, глин, суглинків, крейди, мергелю та інших будівельних матеріалів. Інформація щодо мінерально-сировинних ресурсів області наведена у розділі 4 «Надра», зокрема у підрозділі 4.1 «Мінерально-сировинна база».

Для північної частини Чернігівської області, до якої належить територія громади, характерна наявність покладів торфу та піщаних відкладів, що пов'язано з поширенням болотних і водно-льодовикових ландшафтів Полісся. Значні площі заболочених територій та торфовищ сформувалися в умовах надмірного зволоження та розвитку річкових долин.

Найбільш поширеними видами корисних копалин місцевого значення на території Чернігівської області є:

- будівельні піски;
- суглинки та глини;
- торф;
- крейда та інші матеріали для потреб будівництва і дорожнього господарства.

Інформація про використання мінерально-сировинних ресурсів області наведена у розділі 4.2 «Система моніторингу геологічного середовища та державний контроль за використанням і охороною надр».

Відповідно до природних умов території громади, надрокористування має переважно локальний характер та пов'язане із видобуванням корисних копалин місцевого значення для господарських потреб. Основними напрямками використання надр є забезпечення потреб будівельної галузі, дорожнього будівництва та комунального господарства.

Особливе значення для території громади мають торфові та болотні екосистеми, які одночасно є природними акумуляторами вуглецю, регуляторами водного режиму та важливими природними комплексами Чернігівського Полісся.

В документі державного планування «Стратегія сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019-2027 роки» також зазначається наявність на території громади запасів корисних копалин (пісок, глина, торф), проте промисловий видобуток на території громади відсутній.

2.4. Клімат

Городнянська міська територіальна громада розташована у північній частині Чернігівської області в межах природної зони Полісся, що обумовлює помірно континентальний тип клімату території. Кліматичні умови громади формуються під впливом атлантичних повітряних мас, рівнинного рельєфу та значної лісистості території.

За даними Доповіді про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області за 2024 рік, клімат області характеризується помірно теплим літом, відносно м'якою зимою та достатнім рівнем зволоження. Середня температура січня становить близько -7°C , липня — $+19^{\circ}\text{C}$. Середньорічна кількість опадів складає 550–660 мм. Інформація наведена у розділі 1.1 «Географічне розташування та кліматичні особливості території».

Для території громади характерний відносно тривалий вегетаційний період, достатній рівень атмосферного зволоження та помірні температурні умови, що створює сприятливі передумови для ведення сільського господарства, розвитку лісових екосистем та підтримання природного біорізноманіття.

Кліматичні умови громади суттєво впливають на структуру землекористування, водний режим території та функціонування природних екосистем. Значна кількість атмосферних опадів у поєднанні з рівнинним рельєфом сприяє формуванню заболочених територій та розвитку водно-болотних угідь, характерних для Чернігівського Полісся.

Водночас останніми роками спостерігаються прояви кліматичних змін, характерні для території Чернігівської області загалом. За даними Доповіді про стан навколишнього природного середовища Чернігівської області, відзначаються тенденції до підвищення середньорічної температури повітря, збільшення частоти посушливих періодів у теплий сезон, нерівномірного розподілу опадів та зростання кількості небезпечних погодних явищ. Інформація

щодо кліматичних особливостей та сучасних тенденцій наведена у розділі 2 «Атмосферне повітря», а також у вступних природно-кліматичних характеристиках області.

Графік демонструє чітко виражену сезонну динаміку температури поверхні території Городнянської міської територіальної громади протягом 2021–2025 років за даними супутникового моніторингу Landsat 8-9 Thermal (рис. 2.3). Найвищі температурні показники спостерігаються у літній період, коли температура поверхні досягає +25...+30 °С, тоді як у зимовий період фіксуються від’ємні значення температури, місцями до –20...–25 °С.

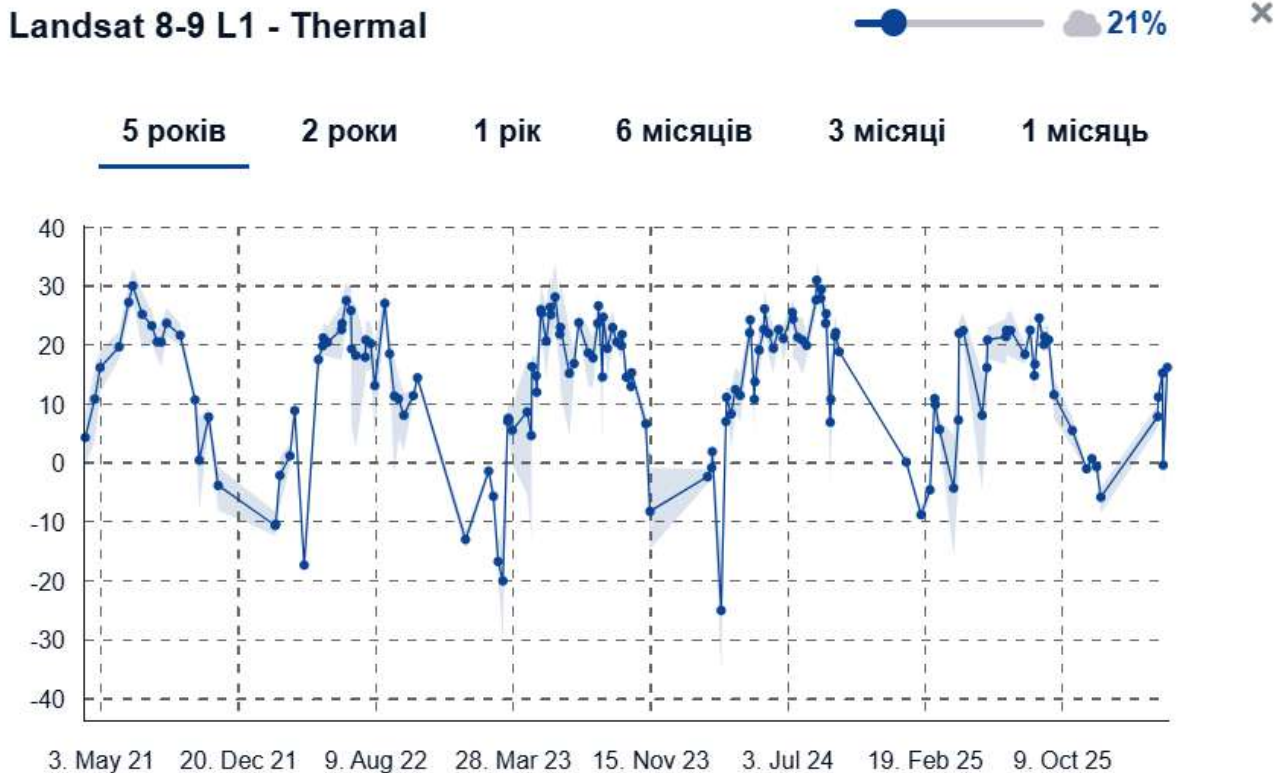

Рис. 2.3. Сезонні зміни температури поверхні території громади за даними супутникового моніторингу Landsat 8–9

Графік свідчить про типовий для помірно континентального клімату річний хід температур із чітким чергуванням теплих і холодних сезонів. При цьому упродовж окремих років простежуються короткочасні різкі коливання температур, що можуть бути пов’язані з проходженням атмосферних фронтів, хвилями спеки або вторгненням холодних повітряних мас.

Особливо помітними є високі літні температури у 2023–2024 роках, коли максимальні значення перевищували +30 °С. Це може свідчити про посилення проявів регіональних кліматичних змін та збільшення частоти спекотних періодів. Водночас зимові температури залишаються нестабільними, із чергуванням відлиг та різких похолодань.

З екологічної точки зору такі температурні коливання можуть впливати на:

- водний режим території;
- стан лісових та болотних екосистем;

- ризику виникнення лісових пожеж;
- продуктивність сільськогосподарських угідь;
- умови існування окремих видів флори та фауни.

Отримані результати підтверджують доцільність врахування кліматичних факторів та адаптаційних заходів при реалізації Стратегії сталого розвитку громади.

Кліматичні зміни можуть впливати на стан природних екосистем, продуктивність сільського господарства, водні ресурси та рівень пожежної небезпеки в лісових масивах громади. У зв'язку з цим врахування кліматичних факторів є важливою складовою стратегічного планування розвитку території та забезпечення екологічної безпеки громади.

2.5. Атмосферне повітря

Стан атмосферного повітря є одним із важливих показників екологічного стану території та безпосередньо впливає на умови проживання населення, стан природних екосистем і рівень екологічної безпеки громади. Городнянська міська територіальна громада розташована у північній частині Чернігівської області в межах зони Полісся, що характеризується значною лісистістю території, відносно невисоким рівнем урбанізації та відсутністю великих промислових центрів.

За даними Доповіді про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області за 2024 рік, основними джерелами забруднення атмосферного повітря в області є підприємства енергетики, транспорт, промислові підприємства, котельні, а також процеси спалювання палива. Інформація щодо стану атмосферного повітря наведена у розділі 2 «Атмосферне повітря».

Для території Городнянської громади характерний порівняно низький рівень техногенного навантаження на атмосферне повітря у зв'язку з відсутністю великих промислових підприємств та значною часткою природних територій у структурі землекористування. Значні площі лісових масивів позитивно впливають на якість атмосферного повітря, виконуючи функції природного очищення повітряного середовища та поглинання вуглекислого газу.

Водночас певний вплив на стан атмосферного повітря здійснюють автомобільний транспорт, робота комунальних котелень, індивідуальне опалення житлового сектору, а також сільськогосподарська діяльність. У періоди польових робіт можливе локальне збільшення концентрацій пилу та продуктів згоряння пального від роботи сільськогосподарської техніки. Зокрема, важливим фактором впливу на стан атмосферного повітря на території Городнянської міської територіальної громади є транспортна інфраструктура. Через територію громади проходить мережа автомобільних доріг обласного та районного значення загальною протяжністю понад 209 км. Серед основних транспортних маршрутів — дороги Городня – Кузничі – Деревини, Городня – Бурівка, Володимирівка – Хоробичі – Бутівка, Городня – Травневе – Дроздовиця та інші.

Наявність розгалуженої мережі автомобільних доріг забезпечує транспортне сполучення між населеними пунктами громади та прилеглими територіями, однак одночасно є джерелом викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Основними чинниками впливу є викиди вихлопних газів автотранспорту, підняття пилу з дорожнього покриття, а також забруднення повітря продуктами згоряння пального.

Особливо локальний вплив транспортного навантаження може проявлятися у межах міста Городня та вздовж основних транспортних коридорів, де спостерігається найбільша інтенсивність руху транспорту. У теплий період року додатковим фактором погіршення якості повітря може бути вторинне пилове забруднення, пов'язане із рухом транспорту дорогами з пошкодженим або частково ґрунтовим покриттям.

Відповідно до Доповіді про стан навколишнього природного середовища Чернігівської області, одним із факторів погіршення якості атмосферного повітря в регіоні є лісові та торф'яні пожежі, які періодично виникають на території області, особливо у посушливі періоди. Для території Городнянської громади, яка характеризується наявністю значних лісових і болотних територій, ризик виникнення пожеж також є актуальним.

Кліматичні зміни та підвищення температури повітря можуть сприяти збільшенню тривалості посушливих періодів та підвищенню ризиків виникнення природних пожеж, що потенційно може негативно впливати на стан атмосферного повітря та здоров'я населення.

Загалом стан атмосферного повітря на території Городнянської міської територіальної громади можна охарактеризувати як відносно сприятливий у порівнянні з промислово розвиненими регіонами України, однак подальший розвиток громади потребує врахування екологічних факторів та впровадження заходів щодо зменшення негативного впливу на повітряне середовище.

2.6. Водні ресурси

У межах Городнянської міської територіальної громади наявні окремі озера та штучні водойми, які мають важливе екологічне, рекреаційне та водогосподарське значення. На картографічних матеріалах громади ідентифікується озеро Черемошне (рис. 2.4), розташоване серед лісових та лучно-болотних територій Полісся.

Озеро Черемошне є елементом місцевої гідрографічної мережі та виконує важливі природоохоронні функції. Подібні водойми сприяють підтриманню водного балансу території, акумулюють поверхневі води, формують локальний мікроклімат та забезпечують існування водних і прибережно-водних екосистем.

Території навколо озера є потенційним осередком біорізноманіття, оскільки водно-болотні та прибережні природні комплекси створюють сприятливі умови для існування багатьох видів рослин, земноводних, водоплавних птахів та інших представників фауни. Особливо важливу роль такі водойми відіграють у межах поліських ландшафтів, де вони є складовою природної екологічної мережі.

Name: Horodnia topographic map, elevation, terrain.
Location: Horodnia, Городнянська міська громада, 31.55595 51.91072 31.62879)
Average elevation: 139 m
Minimum elevation: 121 m
Maximum elevation: 153 m

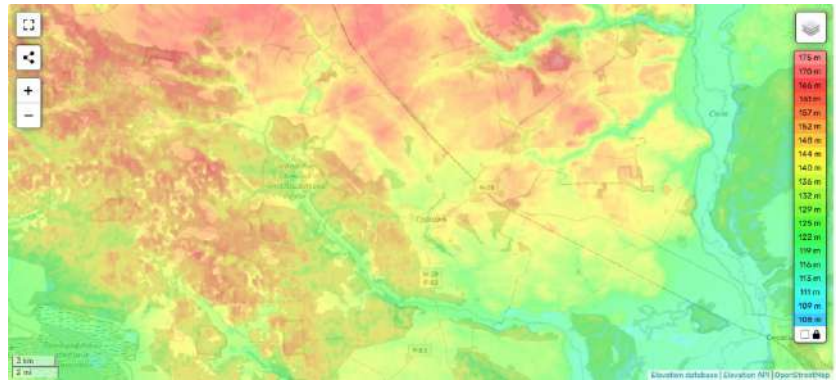

Рис.2.5. Топографічна карта та рельєф території Городнянської міської територіальної громади (за даними: topographic-map.com)

Значна частина території представлена мозаїкою сільськогосподарських земель та лісових масивів, що формує характерний поліський тип ландшафту. Лісові екосистеми зосереджені переважно у північній, західній та південно-західній частинах громади, тоді як відкриті агроландшафти переважають поблизу населених пунктів та транспортних коридорів.

2.8. Природно-заповідний фонд

Природно-заповідний фонд Городнянської міської територіальної громади представлений значною кількістю територій та об'єктів природоохоронного значення, які формують основу екологічної мережі громади та забезпечують збереження природних комплексів Чернігівського Полісся. До складу ПЗФ громади входять ботанічні, гідрологічні та ландшафтні заказники, ботанічні пам'ятки природи, заповідні урочища, а також парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення.

Найбільшими об'єктами природно-заповідного фонду є заповідне урочище «Гніздищанська дача» площею 2620,8 га, ботанічний заказник «Кусіївська дача» площею 1002,0 га, а також гідрологічні заказники «Жайворонок» та «Дігтярі-Вирви». Значна частина природоохоронних територій представлена лісовими, болотними та лучно-заплавними екосистемами, що мають важливе значення для підтримання біорізноманіття, регулювання водного режиму та стабілізації кліматичних умов території. Детальний перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду громади наведено у таблиці 1.

Особливу природоохоронну цінність для громади мають гідрологічні заказники та заболочені території, які виконують функції природного акумулювання води, підтримання екологічної рівноваги та формування оселищ для багатьох видів флори і фауни. Крім того, на території громади розташовані об'єкти, що мають рекреаційне та естетичне значення, зокрема парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Городнянський».

Таблиця 1

Прородно-заповідний фонд на території Городнянської міської територіальної громади за даними Екологічного паспорту Чернігівської області за 2024 рік

№	Назва об'єкта ПЗФ	Категорія	Площа, га	Місце розташування
1	Гніздищанська дача	Заповідне урочище місцевого значення	2620,8	с. Хотивля, Дроздовиця, Пекурівка, Моложава
2	Кусіївська дача	Ботанічний заказник місцевого значення	1002,0	територія Городнянської громади
3	Кримок	Ботанічний заказник місцевого значення	434,0	територія Городнянської громади
4	Невклянська дача – II	Ботанічний заказник місцевого значення	357,0	територія Городнянської громади
5	Невклянська дача – I	Ботанічний заказник місцевого значення	250,0	територія Городнянської громади
6	Вешки	Ботанічний заказник місцевого значення	180,0	територія Городнянської громади
7	Миклашевщина	Ботанічний заказник місцевого значення	120,0	територія Городнянської громади
8	Черемошне	ландшафтний заказник місцевого значення	177,0	територія Городнянської громади с. Хотівля, м. Городня
9	Сквер Городнянський	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення	1,0	м. Городня
10	Сосни невклянські	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення	0,02	територія Городнянської громади, с. Невкля
11	Дуб невклянський	ботанічна пам'ятка природи місцевого значення	0,01	територія Городнянської громади с. Невкля
12	Мох	гідрологічний заказник місцевого значення	515,0	с.Деревини, Лемешівка
13	Панська лоза	гідрологічний заказник місцевого значення	363 ,0	с.Перепис, Деревини
14	Стропове	гідрологічний заказник місцевого значення	29,0	територія Городнянської громади
15	Широкий лог	гідрологічний заказник місцевого значення	411,0	с.Володимирівка, Ільмівка
16	Жайворонок	гідрологічний заказник місцевого значення	772,0	Городнянська ОТГ, с.с. Полісся, Бутівка
17	Дігтярі - Вирвин	гідрологічний заказник місцевого значення	653,0	Городнянська ОТГ, с.Хотивля, с.Ваганичі, с.Хоробичі
18	Апанасово	гідрологічний заказник місцевого значення	285,0	Городнянська ОТГ, с. Хотівля
19	Ваганицький	парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	6,0	територія Городнянської громади с.Ваганичі
20	Городнянський	парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	10,0	м. Городня
21	Дружби народів	парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення	10,0	територія Городнянської громади с.Сеньківка

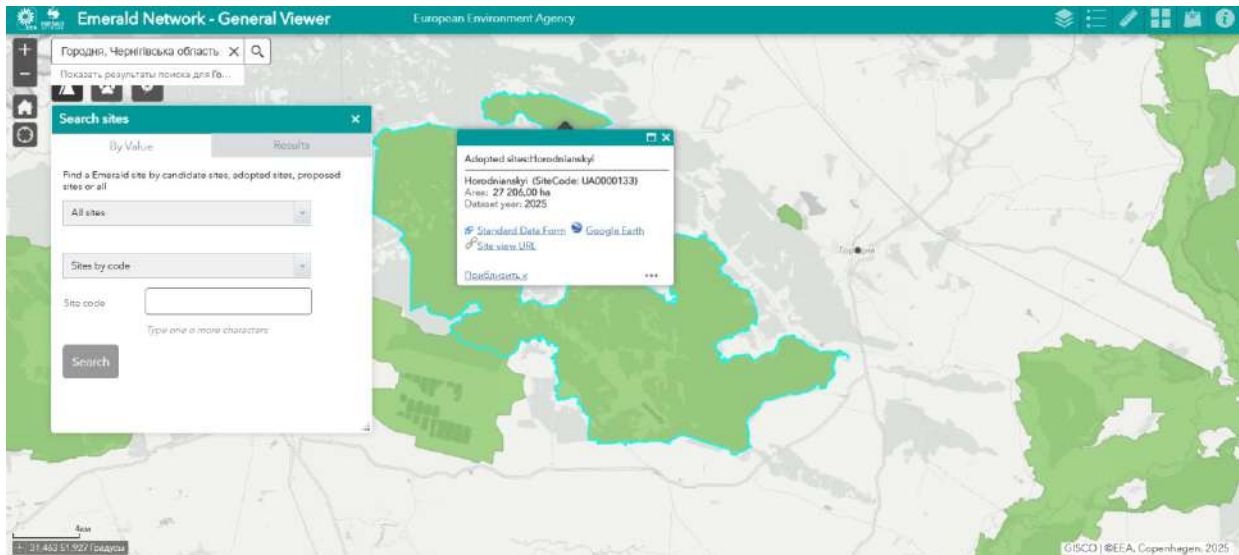

Рисунок 2.6. Територія Смарагдової мережі (Emerald Network) «Horodnianskyi» (UA0000133) у межах Городнянської міської територіальної громади за даними <https://emerald.eea.europa.eu/>

За даними Emerald Network (рис. 2.6), на території Городнянської міської територіальної громади частково розташована територія Смарагдової мережі «Horodnianskyi» (код ділянки UA0000133). Відповідно до інформації European Environment Agency, загальна площа ділянки становить 27 206,00 га. Територія входить до складу міжнародної Смарагдової мережі Європи, сформованої в межах реалізації Бернської конвенції з метою збереження цінних природних оселищ, рідкісних видів флори і фауни, а також підтримання екологічної цілісності природних екосистем.

Територія Emerald Network «Horodnianskyi» охоплює значні лісові, болотні та лучно-заплавні природні комплекси Чернігівського Полісся, які мають високу природоохоронну цінність та забезпечують збереження природних екосистем регіону. Наявність цієї території свідчить про важливе значення громади у формуванні регіональної та міжнародної екологічної мережі.

Смарагдова мережа є аналогом мережі Natura 2000 у країнах Європейського Союзу та спрямована на охорону:

- природних оселищ;
- рідкісних і зникаючих видів флори;
- місць існування диких тварин;
- міграційних шляхів птахів;
- водно-болотних та лісових екосистем.

Для території Городнянської громади включення частини земель до Emerald Network має важливе значення з точки зору:

- збереження біорізноманіття;
- підтримання екологічної стабільності;
- охорони водно-болотних угідь;
- адаптації до змін клімату;

- обмеження надмірного антропогенного навантаження на цінні природні території.

Під час реалізації заходів Стратегії сталого розвитку громади необхідно враховувати природоохоронний статус територій Смарагдової мережі та забезпечувати недопущення негативного впливу на природні оселища й види, що охороняються відповідно до положень Бернської конвенції.

Наявність значної кількості територій та об'єктів природно-заповідного фонду свідчить про високий рівень природної цінності території Городнянської міської територіальної громади та необхідність врахування природоохоронних обмежень під час реалізації заходів Стратегії сталого розвитку громади.

2.9. Безпека та здоров'я населення

Безпека та здоров'я населення є одними з ключових складових сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади та безпосередньо залежать від стану навколишнього природного середовища, якості атмосферного повітря, водних ресурсів, санітарного стану території, рівня техногенного навантаження та доступності медичних послуг.

Городнянська міська територіальна громада характеризується відносно сприятливими природними умовами проживання населення, що пов'язано зі значною часткою природних територій, лісових масивів та відсутністю великих промислових підприємств. Значні площі лісів та природних екосистем позитивно впливають на якість атмосферного повітря, мікроклімат та загальний екологічний стан території.

Водночас на стан здоров'я населення можуть впливати окремі екологічні фактори, зокрема:

- забруднення атмосферного повітря внаслідок роботи автотранспорту та комунальних котелень;
- сезонні лісові та торф'яні пожежі;
- локальне забруднення поверхневих і підземних вод;
- деградація земель та порушення природного водного режиму;
- накопичення відходів та несанкціоновані сміттєзвалища.

За даними Доповіді про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області за 2024 рік, для території області актуальними залишаються питання забезпечення екологічної безпеки, поводження з відходами, стану атмосферного повітря та водних ресурсів. Інформація щодо факторів впливу на здоров'я населення розглядається у відповідних розділах доповіді, зокрема у розділах «Атмосферне повітря», «Водні ресурси» та «Відходи».

Важливим фактором екологічної безпеки громади є наявність значних лісових та болотних територій, де у посушливі періоди підвищується ризик виникнення природних пожеж. Такі пожежі можуть негативно впливати на якість атмосферного повітря, стан природних екосистем та здоров'я населення.

Крім екологічних факторів, на безпеку населення громади впливають сучасні виклики, пов'язані з воєнними діями та прикордонним розташуванням

Чернігівської області. Умови воєнного стану створюють додаткові ризики для населення, інфраструктури та природного середовища, що потребує врахування під час стратегічного планування розвитку території.

За результатами аналізу документа «Профілі громадського здоров'я, 2023. Чернігівська область» окремої статистики безпосередньо по Городнянській міській територіальній громаді не наведено, тому оцінка рівня захворюваності для потреб стратегічної екологічної оцінки здійснювалася у розрізі Чернігівської області.

Відповідно до даних профілю громадського здоров'я Чернігівської області, епідемічна ситуація у регіоні у 2023 році характеризувалася підвищеним рівнем поширення окремих інфекційних захворювань, насамперед гострих респіраторних вірусних інфекцій (ГРВІ). Рівень захворюваності на ГРВІ у Чернігівській області становив 19 143,27 випадків на 100 тис. населення, що на 50,15 % перевищувало середній показник по Україні. Також в області фіксувалися підвищені показники захворюваності на грип, вітряну віспу та скарлатину.

За даними документа, у Чернігівській області спостерігався підвищений рівень окремих природно-осередкових та зоонозних інфекцій. Зокрема, захворюваність на хворобу Лайма становила 17,56 випадків на 100 тис. населення, що у 1,5 рази перевищувало середній показник по Україні, а захворюваність на лептоспіроз була у 2,5 рази вищою за загальнодержавний рівень. Це може бути пов'язано з природними особливостями території області, значною часткою лісових та природних ландшафтів, а також активним використанням природних територій населенням.

У сфері соціально значущих інфекційних хвороб у 2023 році захворюваність на туберкульоз у Чернігівській області становила 45,4 випадки на 100 тис. населення, що дещо нижче за середній показник по Україні (48,4 випадки). Водночас смертність від туберкульозу в області становила 9,7 випадків на 100 тис. населення, що на 40,6 % перевищувало середній показник по державі. Також в області на обліку перебувало 4 174 особи з ВІЛ-інфекцією, а у 2023 році було зареєстровано 415 нових випадків ВІЛ.

Відповідно до профілю громадського здоров'я, важливою проблемою для регіону залишаються онкологічні захворювання. У 2023 році у Чернігівській області на обліку перебувало 31 337 осіб із злоякісними новоутвореннями, а 26,7 % нових випадків було виявлено на пізніх стадіях захворювання. Документ також зазначає, що смертність від злоякісних новоутворень серед чоловіків є суттєво вищою, ніж серед жінок.

Окрему увагу у документі приділено питанням психічного здоров'я та наслідкам вживання психоактивних речовин. Згідно з даними профілю, у Чернігівській області під наглядом перебувало 16 431 особа з розладами психіки та поведінки, пов'язаними із вживанням психоактивних речовин, при цьому в етіологічній структурі переважали розлади, пов'язані із вживанням алкоголю.

У документі також відзначається, що система охорони здоров'я Чернігівської області загалом забезпечена необхідними медичними ресурсами, однак тягар на систему громадського здоров'я має тенденцію до зростання у зв'язку з наслідками повномасштабної війни та необхідністю посилення протиепідемічних і профілактичних заходів.

Первинна медична допомога забезпечується діяльністю Комунального некомерційного підприємства «Городнянський Центр первинної медико-санітарної допомоги» Городнянської міської ради до якого входить 2 амбулаторії – це Городнянська лікарська амбулаторія, Тупичівська сільська лікарська амбулаторія та 19 медичних пунктів тимчасового базування, із них 27 обслуговують жителів Городнянської МТГ. Станом на 01.11.2024 року налічується 11 лікарів, із них 5 лікарів загальної практики-сімейний лікар, 1 лікар терапевт, 1 лікар-інтерн загальної практики-сімейна медицини та 4 лікарі педіатри. Середніх медичних працівників – 37, молодших медичних та інших працівників – 20. Комунальне некомерційне підприємство обслуговує 23143 мешканців, з них укладено декларацій з лікарем: 10262 дорослого населення, 2740 дитячого населення.

Загалом екологічний стан території Городнянської міської територіальної громади можна охарактеризувати як відносно сприятливий для проживання населення, однак є необхідність мінімізації потенційних екологічних ризиків та забезпечення безпечних умов життєдіяльності населення.

2.10. Матеріальні активи

Матеріальні активи Городнянської міської територіальної громади представлені об'єктами житлової, транспортної, комунальної, соціальної та виробничої інфраструктури, які забезпечують функціонування громади та створюють основу для її соціально-економічного розвитку.

Відповідно до Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади, важливими складовими матеріальних активів громади є транспортна інфраструктура, об'єкти житлово-комунального господарства, заклади освіти, охорони здоров'я, культури, соціального захисту населення, а також інженерні мережі та об'єкти енергозабезпечення. Значна увага у Стратегії приділяється модернізації комунальної, інженерної та транспортної інфраструктури громади.

Одним із ключових елементів матеріальних активів громади є транспортна мережа. Через територію громади проходять автомобільні дороги обласного та районного значення загальною протяжністю понад 209 км, що забезпечують транспортне сполучення між населеними пунктами громади та прилеглими територіями. Розвинена транспортна інфраструктура має важливе значення для забезпечення економічної діяльності, доступу населення до соціальних послуг та функціонування агропромислового комплексу громади.

Суттєву роль у структурі матеріальних активів відіграють об'єкти агропромислового комплексу, оскільки сільське господарство є одним із

провідних напрямів господарської діяльності громади. На території громади функціонують сільськогосподарські підприємства, фермерські господарства, об'єкти зберігання сільськогосподарської продукції та інші виробничі об'єкти аграрного сектору. Відповідно до Стратегії, агропромисловий комплекс громади представлений 37 суб'єктами господарювання.

Матеріальні активи громади також включають об'єкти житлової забудови, адміністративні будівлі, заклади освіти, охорони здоров'я, культури та спорту. Важливе значення мають системи водопостачання, водовідведення, тепlopостачання та енергозабезпечення, від стабільного функціонування яких залежить якість життя населення та екологічна безпека території.

Частина матеріальних активів громади зазнає впливу фізичного зносу та потребує модернізації. У Стратегії розвитку громади визначено необхідність оновлення інженерної та комунальної інфраструктури, покращення стану дорожньої мережі, підвищення енергоефективності будівель та розвитку систем життєзабезпечення населення.

В умовах воєнного стану та прикордонного розташування громади особливого значення набуває забезпечення стійкості критичної інфраструктури, збереження об'єктів комунального господарства та підтримання належного функціонування соціальної інфраструктури громади.

З екологічної точки зору матеріальні активи громади мають тісний взаємозв'язок із станом навколишнього природного середовища, оскільки розвиток транспортної, комунальної та виробничої інфраструктури може супроводжуватися впливом на атмосферне повітря, водні ресурси, земельні ресурси та природні екосистеми.

2.11. Об'єкти культурної спадщини

Городнянська міська територіальна громада має значний історико-культурний потенціал, представлений об'єктами культурної інфраструктури, історичними та меморіальними місцями, а також елементами природно-культурної спадщини. Об'єкти культурної спадщини формують історичну ідентичність громади, сприяють збереженню традицій Чернігівського Полісся та мають важливе значення для розвитку культурного середовища й туристичного потенціалу території.

Відповідно до Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади, у громаді функціонують заклади культури різної функціональної спрямованості, які забезпечують надання культурних послуг населенню. До мережі закладів культури входять:

Комунальний заклад «Міський будинок культури» Городнянської міської ради;

Комунальний заклад «Городнянська централізована бібліотечна система»;

24 сільські бібліотеки-філії;

28 сільських клубних закладів;

Комунальний заклад «Городнянська школа мистецтв імені Лідії Кондрашевської»;

Комунальний заклад «Городнянський історико-краєзнавчий музей».

Культурне середовище громади також представлене історично сформованою забудовою населених пунктів, пам'ятними місцями та меморіальними об'єктами, пов'язаними з історією регіону. Важливу роль у збереженні локальної історичної спадщини відіграє Комунальний заклад «Городнянський історико-краєзнавчий музей», діяльність якого спрямована на збереження та популяризацію історії громади.

Після початку повномасштабної збройної агресії РФ діяльність закладів культури громади здійснюється в умовах підвищених безпекових ризиків, оскільки територія громади відповідно до наказу Міністерства розвитку громад та територій України віднесена до територій можливих бойових дій. Водночас заклади культури продовжують виконувати важливу соціальну функцію, забезпечуючи підтримку культурного життя громади та збереження історико-культурної спадщини.

Окрему цінність для громади становлять туристичні та історико-культурні об'єкти, які формують локальну ідентичність території та мають потенціал для розвитку культурного туризму. На офіційному сайті Городнянської міської ради серед туристичних об'єктів громади згадується будинок купця Миколи Писарева, зведений у 1898 році в м. Городня. Будівля є характерним прикладом історичної забудови кінця XIX століття та пов'язана з історією розвитку міста. Нині у приміщенні розташований Комунальний заклад «Городнянський історико-краєзнавчий музей».

Відповідно до Програми охорони культурної спадщини на території Городнянської міської територіальної громади на 2025–2027 роки, на території громади розташована значна кількість об'єктів культурної спадщини, які потребують збереження, належного утримання та популяризації. У документі зазначено, що об'єкти культурної спадщини громади включають пам'ятки археології, історії, архітектури та монументального мистецтва, які є важливими елементами історико-культурного середовища Чернігівського Полісся.

Програма передбачає проведення заходів щодо охорони, паспортизації, обліку та популяризації об'єктів культурної спадщини, а також здійснення ремонтно-реставраційних робіт і благоустрою прилеглих територій. Особлива увага приділяється збереженню пам'яток, пов'язаних з історією населених пунктів громади, місцями пам'яті та об'єктами традиційної архітектури.

У Програмі також наголошується, що важливим напрямом розвитку громади є формування туристичної привабливості території шляхом популяризації об'єктів культурної спадщини, створення туристичних маршрутів та інформаційного забезпечення культурних об'єктів. Збереження історико-культурної спадщини розглядається як одна з передумов підтримання локальної ідентичності громади та розвитку культурного потенціалу території.

Крім того, документом визначено необхідність забезпечення охорони об'єктів культурної спадщини в умовах сучасних безпекових викликів, пов'язаних із воєнним станом та ризиками пошкодження історико-культурних

об'єктів. У зв'язку з цим питання збереження культурної спадщини громади набуває особливо важливого значення в контексті сталого розвитку території.

У процесі реалізації Стратегії сталого розвитку громади важливим є забезпечення збереження об'єктів культурної спадщини, врахування історико-культурних особливостей території під час планування нової забудови та недопущення негативного впливу господарської діяльності на цінні культурні та історичні об'єкти.

2.12. Управління відходами

Система управління відходами Городнянської міської територіальної громади перебуває на етапі поступового розвитку та модернізації. Питання управління побутовими відходами є одним із важливих напрямів забезпечення екологічної безпеки та санітарного благополуччя території громади.

Відповідно до Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади, сфера житлово-комунального господарства та управління відходами потребує подальшого удосконалення, зокрема щодо оновлення комунальної інфраструктури, покращення благоустрою населених пунктів та підвищення якості комунальних послуг.

На території громади здійснюється централізоване вивезення твердих побутових відходів, однак система управління відходами характеризується низкою проблем, типових для більшості територіальних громад України. Основними викликами залишаються:

- недостатній рівень охоплення населення послугами з вивезення відходів;
- фізичний знос спеціалізованої техніки;
- потреба в оновленні контейнерного господарства;
- відсутність повноцінної системи роздільного збирання відходів;
- ризики утворення несанкціонованих сміттєзвалищ.

Важливим екологічним аспектом для громади є необхідність зменшення негативного впливу місць накопичення та видалення відходів на стан ґрунтів, поверхневих і підземних вод, атмосферного повітря та природних екосистем. Особливо актуальним це питання є для територій, розташованих поблизу водних об'єктів, лісових масивів та сільськогосподарських земель.

За даними Доповіді про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області, питання управління відходами є одним із пріоритетних напрямів екологічної політики регіону. Основними проблемами у сфері управління відходами залишаються накопичення побутових відходів, недостатній рівень їх сортування та необхідність розвитку сучасної інфраструктури управління відходами. Інформація наведена у розділі «Відходи».

У Стратегії розвитку громади передбачено заходи щодо модернізації комунальної інфраструктури, покращення санітарного стану території та розвитку систем життєзабезпечення населення, що опосередковано стосується і сфери управління відходами. Реалізація таких заходів має сприяти підвищенню рівня екологічної безпеки та покращенню умов проживання населення громади.

В умовах переходу до принципів сталого розвитку та європейських підходів у сфері екологічної політики для громади актуальним є впровадження сучасних підходів до управління відходами, зокрема:

- розвитку системи роздільного збирання відходів;
- підвищення рівня повторного використання та перероблення ресурсів;
- екологічної просвіти населення;
- зменшення обсягів захоронення відходів;
- ліквідації несанкціонованих сміттєзвалищ.

Загалом сучасний стан управління відходами у Городнянській міській територіальній громаді потребує подальшого розвитку інфраструктури та впровадження більш екологічно безпечних підходів до поводження з відходами відповідно до вимог національного та європейського екологічного законодавства.

2.13. Взаємодія факторів, що формують екологічний стан громади

Екологічний стан Городнянської міської територіальної громади формується під впливом комплексу природних та антропогенних факторів, взаємодія яких визначає рівень екологічної стійкості території, стан природних ресурсів та умови проживання населення.

Одним із ключових природних факторів є географічне розташування громади в межах Чернігівського Полісся. Для території характерні значна лісистість, наявність водно-болотних угідь, розгалужена річкова мережа, переважно рівнинний рельєф та відносно висока природна зволоженість території. Такі природні умови сприяють формуванню сприятливого мікроклімату, підтриманню біорізноманіття та природної екологічної рівноваги.

Важливу роль у формуванні екологічного стану громади відіграють лісові екосистеми та території природно-заповідного фонду. Значні площі лісів виконують водорегулюючу, кліматорегулюючу та ґрунтозахисну функції, сприяють очищенню атмосферного повітря та збереженню природних оселищ флори і фауни. Наявність територій Смарагдової мережі (Emerald Network) та об'єктів природно-заповідного фонду підвищує екологічну цінність території громади та сприяє підтриманню регіональної екологічної мережі.

Суттєвий вплив на екологічний стан громади здійснює структура землекористування. Значна частина території використовується для ведення сільського господарства, що формує агроландшафти та визначає характер антропогенного навантаження на природне середовище. Сільськогосподарська діяльність має важливе економічне значення для громади, однак одночасно може впливати на стан ґрунтів, поверхневих вод та біорізноманіття.

На екологічний стан громади також впливає транспортна та комунальна інфраструктура. Основними джерелами локального впливу на атмосферне повітря є автомобільний транспорт, робота комунальних котелень та індивідуальне опалення. У межах населених пунктів та вздовж транспортних коридорів можливе локальне погіршення якості атмосферного повітря внаслідок викидів забруднюючих речовин та пилового навантаження.

Важливим фактором формування екологічного стану громади є водні ресурси та водно-болотні екосистеми. Річки, озера, заболочені території та меліоративні системи впливають на водний режим території, підтримання біорізноманіття та стійкість природних ландшафтів. Водночас порушення природного водного режиму, осушення земель та кліматичні зміни можуть негативно впливати на екологічний баланс території.

На сучасному етапі значного впливу на екологічний стан громади набувають кліматичні зміни. Підвищення температури повітря, збільшення тривалості посушливих періодів та зростання ризиків виникнення природних пожеж можуть спричинити погіршення стану природних екосистем, водних ресурсів та атмосферного повітря.

Окремим фактором впливу є система управління відходами та санітарний стан території. Недостатній рівень розвитку інфраструктури поводження з відходами, ризики виникнення несанкціонованих сміттєзвалищ та потреба у впровадженні сучасних підходів до управління відходами залишаються актуальними екологічними викликами для громади.

Крім того, на екологічний стан громади впливають сучасні безпекові виклики, пов'язані з воєнним станом та прикордонним розташуванням Чернігівської області. Воєнні ризики можуть негативно впливати на стан природних екосистем, об'єктів інфраструктури та безпеку населення.

Загалом екологічний стан Городнянської міської територіальної громади формується внаслідок складної взаємодії природних умов, господарської діяльності та сучасних соціально-економічних і безпекових факторів. Незважаючи на наявність окремих екологічних проблем, громада характеризується значним природно-ресурсним та природоохоронним потенціалом, що створює передумови для впровадження принципів сталого та екологічно збалансованого розвитку.

2.14. Прогнозні зміни, якщо документ державного планування не буде затверджено

З метою визначення можливих екологічних наслідків для території Городнянської міської територіальної громади було проведено прогнозу оцінку змін стану довкілля та здоров'я населення у разі незатвердження документа державного планування – Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019–2027 роки та Плану заходів з її реалізації. Аналіз виконано з урахуванням сучасного екологічного стану території, природно-ресурсного потенціалу громади, наявних екологічних проблем, а також основних напрямів розвитку, передбачених Стратегією.

Під час підготовки прогнозу враховувалися заплановані заходи у сферах модернізації комунальної та транспортної інфраструктури, розвитку систем водопостачання, благоустрою населених пунктів, управління відходами, підвищення рівня громадської безпеки, розвитку соціальної інфраструктури, охорони природних територій та покращення якості життя населення. Оцінка також базувалася на аналізі взаємозв'язку між природними умовами території,

антропогенним навантаженням та сучасними кліматичними й безпековими викликами.

Незатвердження документа державного планування може призвести до збереження існуючих екологічних проблем, відтермінування реалізації природоохоронних та інфраструктурних заходів, а також зниження ефективності управління природними ресурсами та розвитком території в цілому. Найбільш вразливими компонентами довкілля можуть залишатися водні ресурси, ґрунти, природні екосистеми, атмосферне повітря та території природно-заповідного фонду. Крім того, відсутність системного стратегічного планування може негативно впливати на рівень екологічної безпеки, санітарний стан території та умови проживання населення.

Прогнозні зміни стану довкілля та здоров'я населення у разі незатвердження документа державного планування наведені у таблиці 2.

Таблиця 2

Прогнозні зміни стану довкілля та здоров'я населення у разі незатвердження документа державного планування

Компонент довкілля / сфера	Заходи та напрями, передбачені Стратегією	Прогнозні зміни, якщо Стратегію та План заходів не буде затверджено
Біорізноманіття, флора і фауна	Стратегія передбачає створення образу громади чистого довкілля, розвиток туризму, використання природних ресурсів, благоустрій і підвищення екологічної привабливості території.	Відсутність затвердженого документа може призвести до фрагментарного підходу до збереження природних територій, слабшого врахування об'єктів ПЗФ, Смарагдової мережі та природних екосистем під час планування розвитку громади. Це може посилити ризики втрати природних оселищ, деградації лісових, лучних і водно-болотних комплексів.
Природно-заповідний фонд та екологічна мережа	У межах громади є значна кількість об'єктів ПЗФ, а стратегічний розвиток передбачає формування привабливого екологічного образу громади.	Без затвердження Стратегії природоохоронні території можуть залишатися поза системним управлінським фокусом. Можливе зниження уваги до охоронних режимів, рекреаційного навантаження, благоустрою прилеглих територій і популяризації природної спадщини.
Водні ресурси	План заходів містить проєкт «Будівництво I черги водогону м. Городня – с. Вокзал-Городня», що передбачає будівництво гілки водогону довжиною 4574 м та забезпечення якісною питною водою 535 жителів у 269 домоволодіннях.	У разі незатвердження документа може бути відкладено або не реалізовано заходи з покращення централізованого водопостачання. Це збереже ризики використання менш контрольованих джерел води, нерівного доступу населення до якісної питної води та потенційного навантаження на підземні води.
Атмосферне повітря	План заходів передбачає ремонт комунальних доріг, розвиток інфраструктури, благоустрій та ліквідацію стихійних	Без реалізації цих заходів може зберігатися пилове забруднення від доріг у незадовільному стані, локальні викиди від транспорту через

Компонент довілля / сфера	Заходи та напрями, передбачені Стратегією	Прогнозні зміни, якщо Стратегію та План заходів не буде затверджено
	сміттєзвалищ.	ускладнений рух, а також ризики забруднення повітря внаслідок самовільного спалювання відходів або пожеж на стихійних сміттєзвалищах.
Ґрунти та земельні ресурси	Стратегія орієнтована на розвиток сільського господарства, підтримку агропромислового комплексу, благоустрій територій та ліквідацію несанкціонованих сміттєзвалищ.	Якщо документ не буде затверджено, може зберігатися фрагментарне управління земельними ресурсами. Ризики деградації ґрунтів, забруднення земель відходами, несанкціонованого складування сміття та недостатнього контролю за використанням земель залишатимуться актуальними.
Ландшафти	Стратегія передбачає розвиток громади як комфортного простору для життя, покращення благоустрою, транспортної доступності, туристичної привабливості та використання природного потенціалу.	Без затвердження Стратегії розвиток території може здійснюватися несистемно. Це може погіршити збереження поліських ландшафтів, заплавних територій, лісових масивів і природно-рекреаційних зон, особливо в умовах господарського освоєння та воєнних ризиків.
Надра	Стратегія прямо не деталізує заходи з використання надр, однак передбачає розвиток інфраструктури, будівництво, ремонт доріг і комунальних об'єктів.	У разі незатвердження документа не очікується безпосередніх суттєвих змін у сфері надрокористування. Водночас відсутність системного планування може ускладнити контроль за використанням місцевих будівельних матеріалів, піску, торфових і болотних територій, якщо такі потреби виникатимуть під час відновлення інфраструктури.
Кліматичні фактори та адаптація	Стратегія орієнтована на модернізацію інфраструктури, покращення водопостачання, благоустрій, розвиток безпеки та екологічної стійкості громади.	Якщо документ не буде затверджено, громада матиме менше інструментів для адаптації до кліматичних змін: посух, теплових хвиль, пожеж, дефіциту вологи та порушення водного режиму. Це може посилити вразливість природних екосистем, сільського господарства та населення.
Управління відходами	У Плані заходів передбачено ліквідацію стихійних сміттєзвалищ на території громади, а також показники щодо кількості ліквідованих несанкціонованих сміттєзвалищ і зменшення випадків несанкціонованого скидання сміття.	У разі незатвердження документа проблема стихійних сміттєзвалищ може залишитися нерозв'язаною або вирішуватися несистемно. Це створюватиме ризики забруднення ґрунтів, поверхневих і підземних вод, погіршення санітарного стану населених пунктів та негативного впливу на здоров'я населення.
Матеріальні активи та інфраструктура	План заходів передбачає модернізацію комунальної, інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури	Якщо Стратегію не буде затверджено, може бути відкладено ремонт доріг, водогону, соціальних та комунальних об'єктів. Це погіршить доступність

Компонент довкілля / сфера	Заходи та напрями, передбачені Стратегією	Прогнозні зміни, якщо Стратегію та План заходів не буде затверджено
	громади. Зокрема, передбачено капітальний ремонт мережі комунальних доріг, включно з тротуарами, зупинками та супутньою транспортною інфраструктурою.	послуг, підвищить витрати на аварійні ремонти, збереже ризики для безпеки руху та може опосередковано впливати на атмосферне повітря через поганий стан доріг.
Безпека та здоров'я населення	Стратегія містить напрям «Громадська безпека», а також заходи з розвитку медичних послуг, соціального захисту, водопостачання, дорожньої безпеки та благоустрою.	Без затвердження документа можуть бути відкладені заходи, що прямо або опосередковано впливають на здоров'я населення: покращення якості питної води, дорожньої безпеки, доступу до медичних послуг, ліквідація сміттєзвалищ, облаштування безпечного середовища. Це особливо важливо з огляду на прикордонне розташування громади та безпекові ризики.
Культурна спадщина	Стратегія визначає розвиток культурного простору, туристичного потенціалу та індустрії гостинності. У громаді діють заклади культури, зокрема Городнянський історико-краєзнавчий музей, школа мистецтв, бібліотечна система та клубні заклади.	Якщо документ не буде затверджено, може зменшитися системність заходів із підтримки культурної інфраструктури, популяризації туристичних об'єктів та збереження історико-культурного середовища громади. Це може негативно вплинути на туристичний потенціал і локальну ідентичність.
Соціально-економічний розвиток і якість життя	Стратегія передбачає розвиток підприємництва, агропромислового комплексу, інвестиційного потенціалу, соціальних послуг, освіти, медицини та інфраструктури.	У разі незатвердження Стратегії громада втратить узгоджену рамку для залучення фінансування, партнерів і донорських ресурсів. Це може уповільнити соціально-економічний розвиток, погіршити якість життя населення та знизити спроможність громади реагувати на екологічні й безпекові виклики.

Отже, у разі незатвердження Стратегії та Плану заходів очікується збереження наявних екологічних і соціально-інфраструктурних проблем громади. Найбільш імовірними наслідками є відтермінування заходів із покращення водопостачання, ремонту доріг, ліквідації стихійних сміттєзвалищ, модернізації соціальної інфраструктури, підвищення громадської безпеки та розвитку природно-рекреаційного потенціалу. Це може призвести до погіршення санітарного стану території, збереження локальних ризиків для ґрунтів, водних ресурсів, атмосферного повітря, біорізноманіття та здоров'я населення.

РОЗДІЛ 3

ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

З метою визначення можливого впливу реалізації Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади та Плану заходів з її реалізації було проведено аналіз територій, які можуть зазнати змін у результаті впровадження запланованих проєктів місцевого розвитку. Аналіз здійснено з урахуванням передбачених Стратегією заходів у сферах розвитку транспортної, комунальної, інженерної та соціальної інфраструктури, модернізації об'єктів громадської забудови, підвищення енергоефективності, розвитку водопостачання, благоустрою територій, управління відходами, розвитку рекреаційних зон та підтримки підприємницької діяльності.

Реалізація окремих проєктів може супроводжуватися тимчасовим або довгостроковим впливом на компоненти довкілля, зокрема атмосферне повітря, ґрунти, водні ресурси, природні екосистеми та умови проживання населення. Водночас значна частина запланованих заходів має потенційно позитивний екологічний ефект, оскільки спрямована на модернізацію інфраструктури, покращення санітарного стану території, підвищення енергоефективності та розвиток екологічно безпечних підходів до функціонування громади.

Опис територій, які ймовірно зазнають впливу внаслідок змін або доповнень їх функціонального призначення відповідно до проєктів місцевого розвитку, наведено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1.

Опис територій, які ймовірно зазнають впливу внаслідок зміни, або доповнення їх функціонального призначення відповідно до проєктів місцевого розвитку

№	Функціональне призначення територій	Планована зміна / проєктний вплив	Розташування	Ймовірний вплив на довкілля
1	Території житлової та громадської забудови	Розвиток житлової, соціальної та громадської інфраструктури	м. Городня та населені пункти громади	Збільшення антропогенного навантаження, утворення побутових відходів, локальне навантаження на атмосферне повітря та водні ресурси
2	Території транспортної інфраструктури	Капітальний ремонт та модернізація комунальних доріг, облаштування тротуарів і зупинок	м. Городня та територія громади	Тимчасове порушення ґрунтового покриття, шумове навантаження, викиди пилу та забруднюючих речовин під час будівельних робіт
3	Території інженерної інфраструктури	Будівництво I черги водогону м. Городня – с. Вокзал-Городня	м. Городня, с. Вокзал-Городня	Тимчасовий вплив на ґрунти та земельні ресурси під час прокладання мереж, покращення якості водопостачання населення
4	Території природно-	Розвиток туристичної	Території ПЗФ,	Ризики рекреаційного

ЗВІТ СЕО Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019-2027 роки та плану заходів з її реалізації

№	Функціональне призначення територій	Планована зміна / проєктний вплив	Розташування	Ймовірний вплив на довкілля
	заповідного фонду та екологічної мережі	та рекреаційної діяльності	Смарагдової мережі, лісові масиви громади	навантаження на природні комплекси, необхідність дотримання природоохоронних обмежень
5	Території сільськогосподарського призначення	Розвиток агропромислового комплексу та підприємництва	Сільськогосподарські землі громади	Можливе посилення антропогенного навантаження на ґрунти, водні ресурси та агроландшафти
6	Території комунального призначення	Ліквідація стихійних сміттєзвалищ та благоустрій територій	Населені пункти громади	Позитивний вплив на санітарний стан території, зменшення ризиків забруднення ґрунтів і вод
7	Території рекреаційного та культурного призначення	Розвиток культурної інфраструктури, туристичних об'єктів та громадських просторів	м. Городня, с. Сеньківка, с. Ваганичі та інші населені пункти	Підвищення рекреаційного навантаження, потреба у благоустрої та належному управлінні територіями
8	Лісові та природні території	Реалізація заходів із розвитку екологічно привабливого середовища громади	Лісові масиви та природні комплекси громади	Необхідність збереження природних оселищ, контролю рекреаційного навантаження та пожежної безпеки
9	Території соціальної інфраструктури	Модернізація закладів освіти, медицини та соціального захисту	м. Городня та населені пункти громади	Тимчасовий вплив під час ремонтно-будівельних робіт, покращення умов проживання населення
10	Водно-болотні та прибережні території	Потенційний розвиток рекреаційного використання та благоустрою	Території поблизу річок, озер та заболочених ділянок	Ризики порушення природного водного режиму та прибережних екосистем у разі недотримання природоохоронних вимог
11	Території громадської забудови та соціальної інфраструктури	Капітальний ремонт, реконструкція та термомодернізація будівель бюджетної сфери	Заклади освіти, культури, медицини та адміністративні будівлі громади	Тимчасовий вплив під час будівельних робіт (шум, пил, будівельні відходи), подальше зменшення енергоспоживання та викидів парникових газів
12	Території об'єктів енергетичної інфраструктури	Встановлення альтернативних джерел енергії, зокрема сонячних панелей	Комунальні та громадські об'єкти громади	Позитивний вплив за рахунок зменшення споживання традиційних енергоресурсів, скорочення викидів забруднюючих речовин та підвищення енергетичної стійкості громади
13	Території закладів освіти	Модернізація та енергоефективне оновлення закладів освіти	Заклади освіти громади	Покращення умов перебування населення, підвищення енергоефективності та зменшення навантаження на енергетичні ресурси
14	Території комунальної інфраструктури	Модернізація систем вуличного освітлення та інженерних мереж	Населені пункти громади	Зменшення споживання електроенергії, покращення безпеки та якості середовища проживання

Отже, реалізація Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади та Плану заходів з її реалізації загалом матиме переважно позитивний вплив на стан довкілля, оскільки значна частина заходів спрямована на модернізацію інженерної та комунальної інфраструктури,

покращення якості водопостачання, розвиток соціальної сфери, благоустрій територій, ліквідацію стихійних сміттєзвалищ, підвищення енергоефективності та розвиток екологічно безпечних підходів до функціонування громади. Реалізація заходів Стратегії також сприятиме покращенню умов проживання населення, підвищенню рівня громадської безпеки, розвитку рекреаційного та туристичного потенціалу території, а також формуванню більш стійкої системи управління природними ресурсами.

Водночас окремі заходи та проекти місцевого розвитку можуть супроводжуватися певними негативними екологічними аспектами, які потребують врахування під час подальшого планування та реалізації Стратегії. Зокрема, проведення будівельних, ремонтних та інфраструктурних робіт може призводити до тимчасового порушення ґрунтового покриву, ущільнення земель, утворення будівельних відходів, локального пилового та шумового навантаження на прилеглі території.

Розвиток транспортної інфраструктури та збільшення інтенсивності транспортного руху можуть супроводжуватися додатковими викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря, підвищенням рівня шумового навантаження та локальним впливом на умови проживання населення, особливо в межах населених пунктів та вздовж транспортних коридорів.

Окремі ризики можуть виникати також для природних екосистем, територій природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі у разі недотримання природоохоронних обмежень під час реалізації інфраструктурних або рекреаційних проєктів. Потенційний негативний вплив може проявлятися у фрагментації природних оселищ, порушенні водного режиму, зростанні рекреаційного навантаження та локальному зменшенні біорізноманіття.

Під час реалізації заходів у сфері розвитку агропромислового комплексу можливе посилення антропогенного навантаження на ґрунти та водні ресурси, зокрема внаслідок інтенсивного використання земель сільськогосподарського призначення, порушення природного рослинного покриву або недостатньо контрольованого використання агрохімікатів.

Крім того, за відсутності належного управління відходами та контролю за санітарним станом території можуть зберігатися ризики утворення несанкціонованих сміттєзвалищ, забруднення ґрунтів і водних ресурсів, а також негативного впливу на здоров'я населення.

Таким чином, реалізація Стратегії потребує дотримання принципів екологічно збалансованого розвитку, врахування природоохоронних обмежень, проведення моніторингу стану довкілля та впровадження заходів із запобігання,

У таблиці 3.1. представлено узагальнену інформацію про основні типи територій, які охоплює Стратегія розвитку та План заходів громади, з урахуванням їхнього функціонального призначення, очікуваних змін у використанні, розташування та орієнтовної площі.

У процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки робочою групою було проаналізовано та узагальнено передбачені Стратегією розвитку Городнянської

міської територіальної громади та Плану заходів з її реалізації, проекти та заходи з точки зору їх потенційного впливу на стан навколишнього природного середовища, здоров'я населення та соціально-економічні умови громади. Оцінка базується виключно на матеріалах, наведених у Стратегії (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії відповідно до контрольного переліку

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації (завдання передбачені Стратегією)
	Так	Ймовірно	Ні	
Повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?		•		2.1.2 Капітальний ремонт мережі комунальних доріг (в т.ч. супутньої транспортної інфраструктури : тротуари, зупинки тощо) 2.1.3 Переведення комунальних котелень на альтернативні види палива 2.1.5. «Реконструкція блочно-модульної котельні на твердому паливі потужністю 1,6 МВт за адресою вул. Троїцька, буд. 10, м. Городня, Чернігівського району, Чернігівської області, шляхом переобладнання для використання альтернативних видів палива» 2.1.6. Встановлення СЕС для забезпечення потреб громадських будівель 2.4.4 Обладнання системами протипожежного захисту будівель та споруд 3.4.5. Придбання та встановлення обладнання для розширення діючої сонячної електростанції та збільшення потужності резервного джерела електроживлення з метою забезпечення сталого енергопостачання, підвищення енергонезалежності та оптимізації витрат на електроенергію КНП "Городнянська міська лікарня"
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?		•		2.1.2 Капітальний ремонт мережі комунальних доріг (в т.ч. супутньої транспортної інфраструктури : тротуари, зупинки тощо)
3. Погіршення якості атмосферного повітря?			•	2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади
4. Появу джерел неприємних запахів?			•	
5. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			•	
Водні ресурси				
6. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?		•		

ЗВІТ СЕО Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019-2027 роки та плану заходів з її реалізації

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації (завдання передбачені Стратегією)
	Так	Ймовірно	Ні	
7. Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			•	2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади
8. Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?			•	
9. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			•	2.1.1 «Будівництво I черги водогону м. Городня - с. Вокзал-Городня Чернігівського району, Чернігівської області» 2.1.4 Модернізація локального водопостачання (колодязі загального користування, питні колонки)
10. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			•	
11. Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			•	
12. Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			•	
13. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			•	
14. Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод?			•	
15. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			•	
16. Забруднення підземних водоносних горизонтів?			•	
Відходи				
17. Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів та небезпечних відходів?			•	2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади 2.2.2 Закупівля для потреб комунальних підприємств спеціалізованої техніки для збору та вивезення побутового сміття, та інших потреб 2.2.5 Поетапне впровадження в населених пунктах громади системи роздільного збору сміття 2.2.6. Придбання та встановлення контейнерів для збору твердих побутових відходів на території Городнянської міської територіальної громади
Земельні ресурси				
18. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?		•		1.2.3. Розроблення технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель

ЗВІТ СЕО Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019-2027 роки та плану заходів з її реалізації

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації (завдання передбачені Стратегією)
	Так	Ймовірно	Ні	
				комунальної власності 2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади
19. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			•	
20. Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			•	
21. Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			•	
22. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?			•	1.2.3. Розроблення технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель комунальної власності
23. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад?			•	
Біорізноманіття (у т.ч. елементи Смарагдової мережі)				
24. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			•	2.2.3 Проведення на постійній основі в дитсадках та школах громади тематичних уроків екологічного спрямування
25. Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			•	2.2.3 Проведення на постійній основі в дитсадках та школах громади тематичних уроків екологічного спрямування
26. Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?		•		
27. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			•	2.2.3 Проведення на постійній основі в дитсадках та школах громади тематичних уроків екологічного спрямування
Рекреаційні зони та культурна спадщина				
32. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?			•	2.2.4 Благоустрій місцевих парків та скверів як місць громадського користування
33. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			•	2.1.10 Капітальний ремонт даху КЗ «Городнянська школа мистецтв імені Лідії Кондрашевської», що розташований за адресою: м. Городня, Чернігівський район, Чернігівська область 3.1.2 Залучення (на конкурсній основі) громадського сектору до реалізації місцевих культурних проєктів
34. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для			•	

ЗВІТ СЕО Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019-2027 роки та плану заходів з її реалізації

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації (завдання передбачені Стратегією)
	Так	Ймовірно	Ні	
публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?				
Населення та інфраструктура				
35. Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?		•		2.5.4 Підтримка ВПО та інших вразливих категорій населення
36. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?		•		2.5.3. Модернізація приміщень комунальної власності під соціальне житло на території Городнянської міської територіальної громади 3.4.12 Придбання житлового приміщення (службової квартири) для КНП "Городнянська міська лікарня"
37. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?		•		2.1.2 Капітальний ремонт мережі комунальних доріг (в т.ч. супутньої транспортної інфраструктури : тротуари, зупинки тощо)
38. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?		•		
39. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?		•		
40. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			•	2.3.1 Нарощування фонду захисних споруд цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності 2.3.2 Модернізація автоматизованої системи централізованого оповіщення населення 3.1.1 Розвиток мережі відкритих спортивних об'єктів у населених пунктах громади 3.1.3. Проведення арттерапевтичних та культурно-психологічних заходів для молоді та людей старшого віку (співочі гуртки, арттерапія, театральні студії, творчі майстер-класи тощо) 3.4.1. Модернізація медичного обладнання комунальних закладів охорони здоров'я відповідно до табеля оснащення 3.4.2 Капітальний ремонт операційного блоку загально-хірургічного відділення з гінекологічними ліжками та ліжками патології вагітності будівлі КНП "Городнянська міська лікарня" 3.4.3 Капітальний ремонт покрівлі будівлі КНП "Городнянська міська лікарня" 3.4.4. Капітальний ремонт частини приміщень хірургічного відділення будівлі КНП "Городнянська міська лікарня"

ЗВІТ СЕО Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019-2027 роки та плану заходів з її реалізації

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації (завдання передбачені Стратегією)
	Так	Ймовірно	Ні	
				3.4.6. Капітальний ремонт приміщень терапевтичного відділення КНП "Городнянська міська лікарня" 3.4.7. Капітальний ремонт приміщень неврологічного відділення будівлі КНП "Городнянська міська лікарня" 3.4.8. Капітальний ремонт приміщень хірургічного відділення будівлі КНП "Городнянська міська лікарня" 3.4.9. Капітальний ремонт будівлі громадського будинку для облаштування інфекцій ного відділення в складі КНП "Городнянська міська лікарня" 3.4.10. Капітальний ремонт будинку під адміністративний корпус КНП "Городнянська міська лікарня" 3.4.11. Будівництво протирадіаційного укриття КНП "Городнянська міська лікарня"
Екологічне управління та моніторинг				
41. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			•	
42. Погіршення екологічного моніторингу?			•	2.2.3 Проведення на постійній основі в дитсадках та школах громади тематичних уроків екологічного спрямування
43. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			•	3.2.1 Організація заходів спрямованих на підвищення кваліфікації працівників ОМС на системній основі
43. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			•	
44. Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			•	
Інше				
45 Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?			•	
46 Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			•	
47 Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			•	2.1.3 Переведення комунальних котелень на альтернативні види палива 2.1.5. «Реконструкція блочно-модульної котельні на твердому паливі потужністю 1,6 МВт за адресою вул. Троїцька, буд. 10, м. Городня, Чернігівського району, Чернігівської області, шляхом переобладнання для використання альтернативних видів палива» 2.1.6. Встановлення СЕС для забезпечення потреб громадських будівель

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації (завдання передбачені Стратегією)
	Так	Ймовірно	Ні	
				3.4.5. Придбання та встановлення обладнання для розширення діючої сонячної електростанції та збільшення потужності резервного джерела електроживлення з метою забезпечення сталого енергопостачання, підвищення енергонезалежності та оптимізації витрат на електроенергію КНП "Городнянська міська лікарня"
48. Суттєве порушення якості природного середовища?			•	
49. Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			•	
50. Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			•	

Таблиця 3.1 містить оцінку ймовірних наслідків для довкілля та здоров'я населення від реалізації Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади відповідно до контрольного переліку екологічних факторів. Аналіз здійснено за основними компонентами довкілля, зокрема атмосферним повітрям, водними ресурсами, земельними ресурсами, біорізноманіттям, рекреаційними територіями, культурною спадщиною, а також за впливом на населення, інфраструктуру та систему екологічного управління. Оцінка базується на аналізі заходів, передбачених Планом реалізації Стратегії, з урахуванням їх можливого прямого та опосередкованого впливу на навколишнє природне середовище.

Результати оцінки свідчать, що більшість заходів Стратегії не передбачають виникнення значних негативних або незворотних екологічних наслідків. Значна частина запланованих проєктів має переважно позитивний або пом'якшуючий вплив на існуючі екологічні проблеми громади. Насамперед це стосується заходів, спрямованих на модернізацію інженерної та транспортної інфраструктури, покращення систем водопостачання, впровадження альтернативних джерел енергії, ліквідацію стихійних сміттєзвалищ, розвиток системи роздільного збору відходів, благоустрій територій та підвищення рівня громадської безпеки.

У сфері атмосферного повітря позитивний вплив очікується внаслідок реалізації заходів із переведення комунальних котелень на альтернативні види палива, реконструкції блочно-модульної котельні, встановлення сонячних

електростанцій та модернізації енергетичної інфраструктури. Реалізація зазначених заходів сприятиме зменшенню споживання традиційних енергоресурсів, підвищенню енергоефективності та скороченню обсягів викидів забруднюючих речовин і парникових газів у довгостроковій перспективі. Водночас під час виконання будівельних і ремонтних робіт можливі тимчасові локальні впливи у вигляді пилу, шуму та викидів від будівельної техніки.

У сфері водних ресурсів позитивне значення мають проекти будівництва І черги водогону м. Городня – с. Вокзал-Городня та модернізації локального водопостачання. Реалізація цих заходів сприятиме покращенню доступу населення до якісної питної води, підвищенню рівня санітарної безпеки та зменшенню ризиків використання неякісних джерел водопостачання. Аналіз контрольного переліку свідчить про відсутність суттєвих ризиків порушення гідрологічного режиму, забруднення поверхневих і підземних вод або значного збільшення скидів у водні об'єкти.

У сфері управління відходами Стратегія передбачає низку важливих природоохоронних заходів, зокрема ліквідацію стихійних сміттєзвалищ, закупівлю спеціалізованої техніки для збору та вивезення відходів, впровадження системи роздільного збору сміття та встановлення контейнерів для твердих побутових відходів. Реалізація цих заходів матиме позитивний вплив на санітарний стан території, сприятиме зменшенню ризиків забруднення ґрунтів, поверхневих і підземних вод, а також покращенню екологічної ситуації в населених пунктах громади.

Аналіз впливу на земельні ресурси свідчить, що окремі заходи, пов'язані з будівництвом, ремонтом та інвентаризацією земель, можуть супроводжуватися тимчасовим порушенням або ущільненням ґрунтового покриву. Однак такі впливи матимуть локальний та тимчасовий характер і не призведуть до суттєвих змін у структурі земельного фонду громади.

У сфері біорізноманіття та охорони природних екосистем реалізація Стратегії загалом не передбачає негативного впливу на території природно-заповідного фонду та елементи Смарагдової мережі. Навпаки, проведення екологічних просвітницьких заходів у закладах освіти громади сприятиме підвищенню рівня екологічної свідомості населення та формуванню більш відповідального ставлення до природних ресурсів.

Окрему увагу у Стратегії приділено розвитку рекреаційних зон, громадських просторів та культурної інфраструктури. Зокрема, благоустрій парків і скверів, ремонт закладів культури та підтримка культурних проєктів матимуть позитивний соціальний та естетичний ефект, сприятимуть покращенню якості середовища проживання населення та розвитку туристичного потенціалу громади.

Суттєвий позитивний вплив очікується у сфері безпеки та здоров'я населення. Стратегія передбачає реалізацію заходів із модернізації медичної інфраструктури, капітального ремонту відділень КНП «Городнянська міська лікарня», оновлення медичного обладнання, будівництва протирадіаційного

укриття, модернізації систем оповіщення населення та розвитку мережі спортивних і соціальних об'єктів. Реалізація цих заходів сприятиме покращенню умов надання медичних послуг, підвищенню рівня медичної та громадської безпеки, а також покращенню якості життя населення громади.

Водночас окремі проекти можуть супроводжуватися тимчасовими негативними впливами, характерними для будівельних та ремонтних робіт, зокрема шумовим навантаженням, утворенням будівельних відходів, локальним порушенням ґрунтового покриву та тимчасовим погіршенням якості атмосферного повітря в зоні проведення робіт. Проте більшість таких впливів є локальними, короткостроковими та можуть бути мінімізовані шляхом дотримання природоохоронних вимог і застосування сучасних екологічно безпечних технологій.

Таким чином, результати оцінки свідчать, що реалізація Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади не призведе до виникнення значних негативних екологічних наслідків, а більшість передбачених заходів матиме позитивний вплив на стан довкілля, екологічну безпеку та умови проживання населення громади.

РОЗДІЛ 4

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

З метою визначення основних екологічних викликів території Городнянської міської територіальної громади було проведено аналіз Стратегії сталого розвитку громади, Плану заходів з її реалізації, а також поточного стану компонентів довкілля та факторів, що можуть впливати на здоров'я населення. Аналіз дозволив визначити ключові екологічні проблеми, характерні для території громади, зокрема у сферах управління відходами, якості атмосферного повітря, стану водних і земельних ресурсів, збереження природних екосистем, енергоефективності, розвитку інфраструктури та забезпечення екологічної безпеки населення.

Для кожної з виявлених проблем було проаналізовано потенційні ризики впливу на довкілля та здоров'я населення, а також визначено проєктні рішення та заходи, передбачені Стратегією, які спрямовані на пом'якшення існуючих екологічних проблем, підвищення рівня екологічної безпеки та покращення якості життя населення громади. Основні екологічні проблеми, ризики впливу на здоров'я населення та відповідні заходи Стратегії наведені у таблиці 4.1/

Таблиця 4.1.

Опис основних екологічних проблем і ризиків впливу на здоров'я населення та проєктні рішення передбачені Стратегією

№	Екологічна проблема / фактор ризику	Характеристика проблеми	Потенційний вплив на здоров'я населення та довкілля	Проєктні рішення та заходи, передбачені Стратегією
1	Недостатній рівень розвитку системи управління відходами	Наявність ризиків утворення стихійних сміттєзвалищ, недостатній розвиток системи роздільного збору відходів	Забруднення ґрунтів, водних ресурсів, погіршення санітарного стану території	Ліквідація стихійних сміттєзвалищ; закупівля спеціалізованої техніки для збору та вивезення відходів; поетапне впровадження системи роздільного збору сміття; встановлення контейнерів для ТПВ
2	Локальне забруднення атмосферного повітря	Викиди від транспорту, котелень та індивідуального опалення	Ризики захворювань органів дихання, погіршення якості повітря	Переведення комунальних котелень на альтернативні види палива; реконструкція блочно-модульної котельні; встановлення сонячних

ЗВІТ СЕО Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019-2027 роки та плану заходів з її реалізації

№	Екологічна проблема / фактор ризику	Характеристика проблеми	Потенційний вплив на здоров'я населення та довкілля	Проектні рішення та заходи, передбачені Стратегією
				електростанцій; модернізація енергетичної інфраструктури
3	Незадовільний стан транспортної інфраструктури	Потреба у ремонті дорожньої мережі та транспортної інфраструктури	Пилове навантаження, шум, ризики ДТП	Капітальний ремонт мережі комунальних доріг, тротуарів та зупинок
4	Ризики погіршення якості питної води	Потреба у модернізації систем водопостачання	Ризики використання неякісної води, погіршення санітарних умов	Будівництво I черги водогону м. Городня – с. Вокзал-Городня; модернізація локального водопостачання
5	Порушення природного водного режиму та деградація водно-болотних територій	Вплив осушення земель та кліматичних змін	Зменшення біорізноманіття, підвищення ризиків посух	Прямої природоохоронних заходів не передбачено, однак заходи з благоустрою та розвитку екологічної свідомості населення можуть мати опосередкований позитивний ефект
6	Деградація земельних ресурсів та ґрунтів	Інтенсивне використання земель та локальне засмічення територій	Погіршення родючості ґрунтів та стану агроландшафтів	Розроблення технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель комунальної власності
7	Ризики для природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі	Потенційний антропогенний вплив на природні екосистеми	Втрата природних оселищ та біорізноманіття	Проведення тематичних екологічних уроків у закладах освіти; формування екологічної свідомості населення
8	Ризики виникнення природних пожеж	Значні площі лісових і болотних територій	Погіршення якості повітря, загрози для населення та екосистем	Обладнання системами протипожежного захисту будівель та споруд; розвиток систем цивільного захисту
9	Вплив кліматичних змін	Підвищення температури та збільшення тривалості	Погіршення умов проживання населення та функціонування	Встановлення СЕС; модернізація систем енергозабезпечення; підвищення

№	Екологічна проблема / фактор ризику	Характеристика проблеми	Потенційний вплив на здоров'я населення та довкілля	Проектні рішення та заходи, передбачені Стратегією
		посушливих періодів	екосистем	енергоефективності об'єктів
10	Воєнні та безпекові ризики	Прикордонне розташування громади та наслідки воєнних дій	Ризики для здоров'я населення та інфраструктури	Нарощування фонду захисних споруд цивільного захисту; модернізація систем оповіщення населення; будівництво протирадіаційного укриття
11	Недостатній рівень енергоефективності інфраструктури	Зношеність окремих будівель та високий рівень енергоспоживання	Додаткові викиди забруднюючих речовин та перевитрати енергоресурсів	Термомодернізація та капітальні ремонти будівель; встановлення сонячних панелей; модернізація котельень
12	Недостатній рівень медичної інфраструктури	Потреба у модернізації лікарні та медичного обладнання	Обмеження доступу до якісних медичних послуг	Капітальні ремонти відділень КНП «Городнянська міська лікарня»; модернізація медичного обладнання; створення інфекційного відділення; придбання службового житла для медичних працівників
13	Недостатній рівень екологічної свідомості населення	Потреба у розвитку екологічної освіти та екологічного управління	Збереження екологічно небезпечних практик поведінки з природними ресурсами	Проведення екологічних уроків; підвищення кваліфікації працівників ОМС; реалізація культурно-просвітницьких заходів
14	Недостатній розвиток рекреаційного середовища	Потреба у благоустрої громадських просторів	Погіршення якості середовища проживання населення	Благоустрій парків та скверів; розвиток спортивної та культурної інфраструктури

Недостатній рівень розвитку системи управління відходами. Однією з актуальних екологічних проблем Городнянської міської територіальної громади є недостатній рівень розвитку системи управління відходами. На території громади існують ризики утворення стихійних сміттєзвалищ, недостатньо розвинена система роздільного збору побутових відходів, а також потребує

оновлення матеріально-технічна база комунальних підприємств. На сайті громади згадується про появу несанкціонованих сміттєзвалищ (рис. 4.1)

Рис. 4.1. Проблема утворення несанкціонованих сміттєзвалищ на території громади (2022 рік). Джерело сайт громади:

<https://gormr.gov.ua/komunalnyky-gorodnyanskoyi-miskoyi-rady-rozchystyly-ta-pryvely-do-ladu-pasportyzovane-smittyezvalyshhe-u-butivtsi/>

Накопичення відходів може призводити до забруднення ґрунтів, поверхневих і підземних вод, погіршення санітарного стану територій та негативного впливу на здоров'я населення. Для вирішення цієї проблеми Стратегією передбачено ліквідацію стихійних сміттєзвалищ, закупівлю спеціалізованої техніки, впровадження системи роздільного збору відходів та встановлення контейнерів для ТПВ.

Локальне забруднення атмосферного повітря. На стан атмосферного повітря громади впливають автомобільний транспорт, робота комунальних котелень та індивідуальних систем опалення. Найбільш відчутний локальний вплив спостерігається в межах населених пунктів та вздовж основних транспортних коридорів. Забруднення атмосферного повітря може негативно впливати на здоров'я населення, зокрема спричиняти захворювання органів дихання та алергічні реакції. Для зменшення негативного впливу Стратегія передбачає переведення котелень на альтернативні види палива, реконструкцію теплогенеруючих об'єктів та встановлення сонячних електростанцій.

Незадовільний стан транспортної інфраструктури. Частина дорожньої інфраструктури громади потребує капітального ремонту та модернізації. Незадовільний стан дорожнього покриття спричиняє підвищене пилове навантаження, локальне погіршення якості атмосферного повітря та зростання рівня шуму. Крім того, поганий стан доріг може створювати ризики для безпеки

дорожнього руху та населення. У Стратегії передбачено капітальний ремонт мережі комунальних доріг, тротуарів та супутньої транспортної інфраструктури.

Ризики погіршення якості питної води. Згідно з міжнародною класифікацією лише Закарпатська область належить до категорії середньої забезпеченості місцевим стоком – 6,3 тис.м³ на одну людину. Низька забезпеченість у Чернігівській, Житомирській, Волинській та Івано-Франківській областях – 3,3–2,0 тис.м³. В інших областях України, зокрема спостерігається низька і дуже низька забезпеченість – 1,98–0,12 тис. м³ на одну особу (рис. 4.2.).

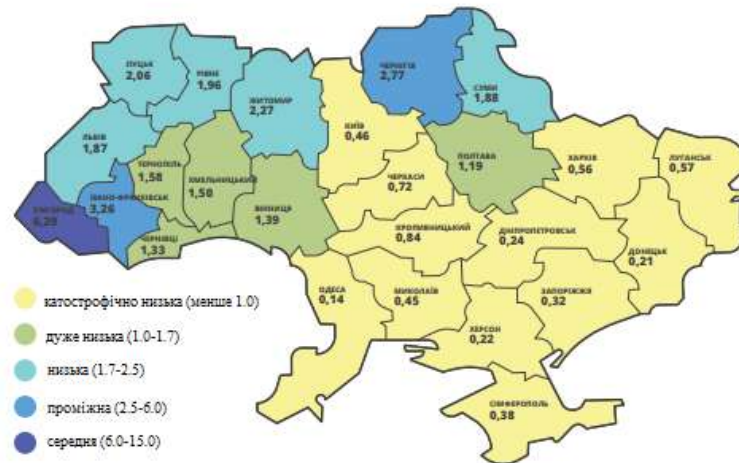

Рис. 4.2. Забезпеченість регіонів України місцевими водними ресурсами, тис. м³/рік на одну людину (Ромащенко та ін., 2020). За даними Аналіз впливу кліматичних змін на водні ресурси України (повний звіт за результатами проекту). / Сніжко С., Шевченко О., Дідовець Ю.

На окремих територіях громади існує потреба у покращенні доступу населення до якісної питної води та модернізації систем водопостачання. Використання неякісної води може негативно впливати на санітарно-епідеміологічний стан та здоров'я населення. Для вирішення цієї проблеми Стратегія передбачає будівництво I черги водогону м. Городня – с. Вокзал-Городня та модернізацію локального водопостачання, зокрема колодязів і питних колонок.

Порушення природного водного режиму та деградація водно-болотних територій. На території громади поширені водно-болотні угіддя та заболочені території, характерні для Чернігівського Полісся. Вплив кліматичних змін, осушення земель та господарська діяльність можуть призводити до порушення природного водного режиму та деградації природних екосистем. Це може негативно впливати на біорізноманіття, водний баланс території та стійкість природних ландшафтів. Стратегія не містить окремих спеціалізованих заходів у цій сфері, однак передбачає розвиток екологічної свідомості населення та благоустрій територій.

Деградація земельних ресурсів та ґрунтів. Інтенсивне сільськогосподарське використання земель, локальне засмічення територій та порушення ґрунтового покриву можуть спричинити деградацію земельних ресурсів громади. Погіршення стану ґрунтів може негативно впливати на продуктивність

агроландшафтів та екологічну стійкість території. Для покращення управління земельними ресурсами Стратегією передбачено проведення інвентаризації земель комунальної власності та розроблення відповідної технічної документації із землеустрою.

Ризики для природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі. На території громади розташовані об'єкти природно-заповідного фонду та території Смарагдової мережі, які мають високу природоохоронну цінність. Потенційними ризиками для цих територій є антропогенне навантаження, рекреаційний вплив та порушення природних оселищ. Погіршення стану природних екосистем може призвести до зменшення біорізноманіття та втрати цінних природних комплексів. Стратегія передбачає проведення екологічних просвітницьких заходів та формування екологічної культури населення.

Ризики виникнення природних пожеж. Значні площі лісів, торфовищ та заболочених територій створюють підвищений ризик виникнення природних пожеж, особливо у посушливі періоди року. Лісові та торф'яні пожежі можуть призводити до задимлення територій, погіршення якості атмосферного повітря та негативного впливу на здоров'я населення. Для зменшення ризиків Стратегія передбачає розвиток систем цивільного захисту та встановлення протипожежного обладнання.

Вплив кліматичних змін. На представлених картах NDMI простежується сезонна динаміка рівня зволоження території Городнянської громади у 2025 році (рис. 4.3.—4.6.). Незважаючи на окремі локальні ділянки з підвищеними значеннями індексу, загалом для території характерне переважання низьких та помірних значень NDMI, що свідчить про недостатній рівень вологозабезпечення.

У квітні (25.04.2025) спостерігається значна просторова неоднорідність вологості. На окремих сільськогосподарських угіддях фіксуються від'ємні або близькі до нуля значення NDMI, що може свідчити про дефіцит ґрунтової вологи на початку вегетаційного періоду.

У липні (06.07.2025) та вересні (16.09.2025) більша частина території характеризується помірними значеннями індексу, однак локально зберігаються ділянки зі зниженим рівнем вологості. Це може бути пов'язано з інтенсивним сільськогосподарським використанням території, високим випаровуванням у теплий період року та нерівномірним розподілом опадів.

Особливо показовими є результати за грудень (13.12.2025). Незважаючи на зимовий період, коли зазвичай очікується накопичення вологи, на значній частині території не спостерігається високих значень NDMI. Переважання помірних та низьких значень індексу може свідчити про збереження дефіциту вологи навіть у холодний сезон. Така ситуація потенційно вказує на недостатнє накопичення ґрунтової вологи, що може негативно впливати на стійкість агроландшафтів та формування запасів вологи для наступного вегетаційного періоду.

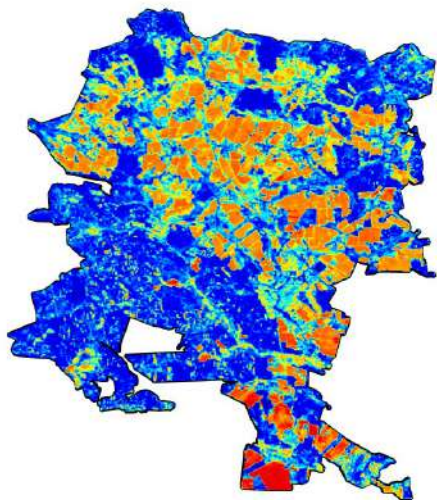
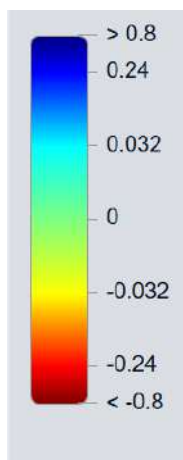

Рис. 4.3. Динаміка просторового розподілу індексу вологості NDMI на території громади за 25.04.2025 (джерело: Copernicus Browser, Sentinel-2)

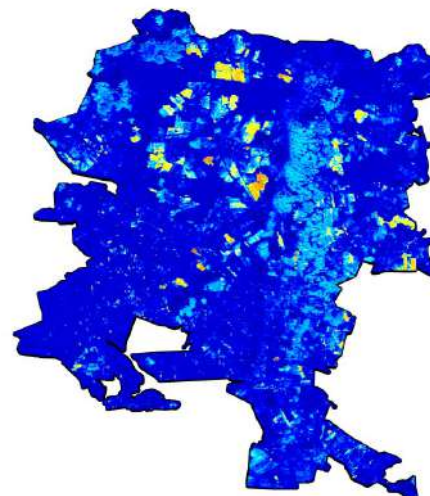

Рис. 4.4. Динаміка просторового розподілу індексу вологості NDMI на території громади за 06.07.2025 (джерело: Copernicus Browser, Sentinel-2)

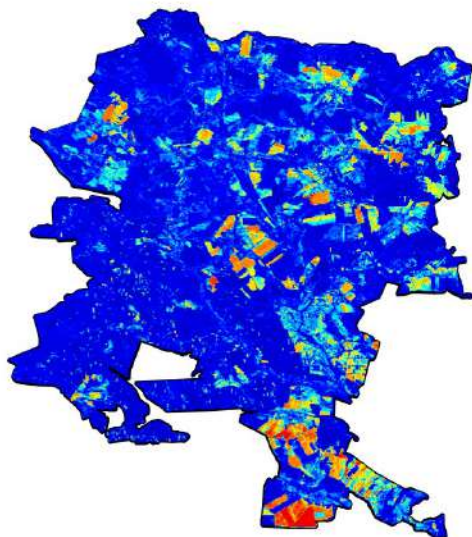

Рис. 4.5. Динаміка просторового розподілу індексу вологості NDMI на території громади за 16.09.2025 (джерело: Copernicus Browser, Sentinel-2)

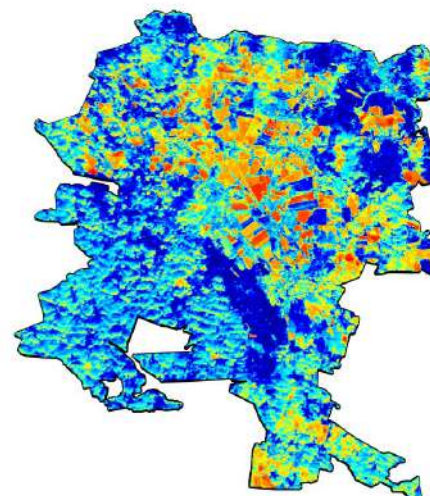

Рис. 4.6. Динаміка просторового розподілу індексу вологості NDMI на території громади за 13.12.2025 (джерело: Copernicus Browser, Sentinel-2)

Для території громади актуальними є наслідки кліматичних змін, зокрема підвищення температури повітря, збільшення тривалості посушливих періодів та зміна режиму зволоження території. Це може негативно впливати на стан природних екосистем, водних ресурсів та умови ведення сільського господарства. Стратегія передбачає реалізацію заходів із підвищення енергоефективності, встановлення сонячних електростанцій та модернізації систем енергозабезпечення.

Воєнні та безпекові ризики. Прикордонне розташування громади та сучасні умови воєнного стану створюють додаткові ризики для населення, інфраструктури та довкілля. Потенційні пошкодження інфраструктури, виникнення надзвичайних ситуацій та техногенні ризики можуть негативно впливати на екологічну безпеку громади. Для підвищення рівня безпеки Стратегія передбачає розвиток систем цивільного захисту, модернізацію систем оповіщення та будівництво протирадіаційного укриття.

Недостатній рівень енергоефективності інфраструктури. Частина об'єктів комунальної та соціальної інфраструктури громади потребує модернізації та підвищення енергоефективності. Високий рівень споживання енергоресурсів призводить до додаткових витрат та збільшення навантаження на довкілля. Для вирішення цієї проблеми Стратегія передбачає термомодернізацію будівель, реконструкцію котелень та впровадження альтернативних джерел енергії.

Недостатній рівень медичної інфраструктури. Окремі об'єкти медичної інфраструктури громади потребують капітального ремонту, модернізації та оновлення обладнання. Незадовільний технічний стан медичних закладів може впливати на якість та доступність медичних послуг для населення. Для покращення ситуації Стратегія передбачає капітальні ремонти відділень КНП «Городнянська міська лікарня», модернізацію медичного обладнання, створення інфекційного відділення та розвиток енергетичної автономності лікарні.

Недостатній рівень екологічної свідомості населення. Однією з важливих проблем є недостатній рівень екологічної культури та екологічної свідомості населення. Це може сприяти поширенню практик несанкціонованого поводження з відходами та недостатньо відповідальному використанню природних ресурсів. Для формування екологічної свідомості населення Стратегія передбачає проведення тематичних екологічних уроків, просвітницьких заходів та підвищення кваліфікації працівників органів місцевого самоврядування.

Недостатній розвиток рекреаційного середовища. Частина громадських просторів, парків та рекреаційних територій громади потребує благоустрою та модернізації. Недостатній розвиток рекреаційного середовища може негативно впливати на якість життя населення та туристичну привабливість території. Стратегія передбачає благоустрій парків і скверів, розвиток спортивної інфраструктури та підтримку культурних і громадських просторів.

РОЗДІЛ 5

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» № 1264–XII у статті 20⁴ визначено, що до компетенції обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері охорони навколишнього природного середовища належить:

а) забезпечення реалізації державної політики у сфері заповідної справи, формування, збереження та використання екологічної мережі, здійснення управління та регулювання у сфері охорони і використання територій та об'єктів природно–заповідного фонду України на відповідній території;

б) участь у проведенні моніторингу стану навколишнього природного середовища;

г) реалізація повноважень у сфері оцінки впливу на довкілля відповідно до законодавства про оцінку впливу на довкілля;

г) затвердження за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, для підприємств, установ і організацій лімітів використання природних ресурсів (крім природних ресурсів загальнодержавного значення), скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище (крім скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, навколишнього природного середовища за межами відповідної території);

д) видача дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства;

д¹) реалізація повноважень у сфері стратегічної екологічної оцінки відповідно до законодавства про стратегічну екологічну оцінку;

е) вирішення інших питань у сфері охорони навколишнього природного середовища відповідно до закону.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (№ 2697–VIII від 28.02.2019). Закон передбачає інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку.

Відповідно до Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (№ 722/2019) має бути забезпечено дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562–VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» (№ 2354–VIII від 20.03.2018).

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України (№ 214/95–ВР від 06.06.95) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води із джерел водопостачання (дозвіл на спеціальне водокористування) і дозвіл на скидання очищених та неочищених стічних вод у навколишнє середовище. З 18 травня 2013 р. дозволи на спеціальне водокористування надаються не Мінприроди України, а Радою міністрів АР Крим і обласними адміністраціями (для водних ресурсів державного значення) та органами виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища АР Крим і обласними радами (для водних ресурсів місцевого значення). Водночас процедури надання таких дозволів залишилися незмінними.

Основне чинне екологічне законодавство та норми у сфері користування водними ресурсами:

- постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування»;
- постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується»;
- Державні санітарні норми та правила «Питна вода. Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»;
- наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами»;
- постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів».

Правове й інституційне регулювання та ключові екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря визначаються в Законі України «Про охорону

атмосферного повітря» (2707–XII від 16.10.92). Основне чинне законодавство та норми у сфері захисту атмосферного повітря:

- постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів граничнодопустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря»;
- постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами»;
- постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок здійснення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря»;
- посібник з інвентаризації джерел викидів в атмосферне повітря;
- максимальні допустимі концентрації та «можливі рівні безпечного ефекту» для забруднюючих речовин в атмосферному повітрі для заселених територій.

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про управління відходами» та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та поводження з відходами. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері поводження з відходами визначаються розділом III Законом України «Про управління відходами».

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності. Так Законом України «Про інвестиційну діяльність» (№ 1560–XII від 18.09.1991) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно–гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ст. 4). В разі порушення екологічних, санітарно–гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Також в ст. 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059–VIII від 23.05.2017).

Також відзначена роль місцевих органів влади у реалізації екологічних програм, що стосуються моніторингу природного середовища, видачі дозволів на використання ресурсів та управління відходами. Розділ підкреслює, що інтеграція екологічних норм у плани розвитку сприятиме досягненню сталих екологічних стандартів для громади та забезпечить раціональне використання ресурсів.

Таблиця 5.1 містить аналіз відповідності Стратегії розвитку екологічним цілям, визначеним міжнародною, національною та регіональною політикою

України. У таблиці представлені основні екологічні напрями, ключові державні документи та стратегічні ініціативи, що регулюють відповідні сфери, а також оцінка рівня відповідності заходів, передбачених у Стратегії громади, загальнодержавним екологічним пріоритетам.

Таблиця 5.1.

Відповідність проєкту Стратегії екологічним цілям національної політики

Документ	Ключові екологічні цілі	Завдання Стратегії, що розглядається	Рівень відповідності ¹
Атмосферне повітря			
Національний рівень			
Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»	<p>Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від пересувних джерел умовно приведені до оксиду вуглецю з урахуванням відносної агресивності основних забруднювачів зменшаться зі 100% рівня 2015 р. до 70% у 2030 році</p> <p>Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел зменшаться зі 100% до 85% у 2030 році</p>	<p>2.1.3. Переведення комунальних котельень на альтернативні види палива</p> <p>2.1.5. «Реконструкція блочно-модульної котельні на твердому паливі потужністю 1,6 МВт за адресою вул. Троїцька, буд. 10, м. Городня, Чернігівського району, Чернігівської області, шляхом переобладнання для використання альтернативних видів палива»</p> <p>2.1.6. Встановлення СЕС для забезпечення потреб громадських будівель</p> <p>2.4.4. Обладнання системами протипожежного захисту будівель та споруд</p> <p>3.4.5. Придбання та встановлення обладнання для розширення діючої сонячної електростанції та збільшення потужності резервного джерела електроживлення з метою забезпечення сталого енергопостачання, підвищення енергонезалежності та оптимізації витрат на електроенергію КНП "Городнянська міська лікарня"</p>	+
Міжнародний рівень			
Європейський зклений курс	Чиста, безпечна і доступна енергія	<p>2.1.5. «Реконструкція блочно-модульної котельні на твердому паливі потужністю 1,6 МВт за адресою вул. Троїцька, буд. 10, м. Городня, Чернігівського району, Чернігівської області, шляхом переобладнання для використання альтернативних видів палива»</p> <p>2.1.6. Встановлення СЕС для забезпечення потреб громадських будівель</p>	+
Регіональний рівень			
Стратегія розвитку Чернігівської області	Екологічна безпека, адаптація до змін клімату	2.1.5. «Реконструкція блочно-модульної котельні на твердому паливі потужністю 1,6 МВт за	+

¹ (+) повна відповідність, (+/-) часткова відповідність, (-) невідповідність

ЗВІТ СЕО Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019-2027 роки та плану заходів з її реалізації

Документ	Ключові екологічні цілі	Завдання Стратегії, що розглядається	Рівень відповідності ¹
		адресою вул. Троїцька, буд. 10, м. Городня, Чернігівського району, Чернігівської області, шляхом переобладнання для використання альтернативних видів палива» 2.1.6. Встановлення СЕС для забезпечення потреб громадських будівель	
Зміна клімату			
Національний рівень			
Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.05.2024 № 483-р «Про схвалення Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024 – 2026 роках».	Адаптація до зміни клімату, підвищення опірності та зниження ризиків, пов'язаних із зміною клімату.	2.1.5. «Реконструкція блочно-модульної котельні на твердому паливі потужністю 1,6 МВт за адресою вул. Троїцька, буд. 10, м. Городня, Чернігівського району, Чернігівської області, шляхом переобладнання для використання альтернативних видів палива» 2.1.6. Встановлення СЕС для забезпечення потреб громадських будівель	+
Міжнародний рівень			
Європейський зелений курс	Посилання кліматичні амбіції (досягнення кліматичної нейтральності)	2.1.5. «Реконструкція блочно-модульної котельні на твердому паливі потужністю 1,6 МВт за адресою вул. Троїцька, буд. 10, м. Городня, Чернігівського району, Чернігівської області, шляхом переобладнання для використання альтернативних видів палива» 2.1.6. Встановлення СЕС для забезпечення потреб громадських будівель	+/-
Регіональний рівень			
Стратегія розвитку Чернігівської області	Екологічна безпека, адаптація до змін клімату	2.1.5. «Реконструкція блочно-модульної котельні на твердому паливі потужністю 1,6 МВт за адресою вул. Троїцька, буд. 10, м. Городня, Чернігівського району, Чернігівської області, шляхом переобладнання для використання альтернативних видів палива» 2.4.4 Обладнання системами протипожежного захисту будівель та споруд	+
Водні ресурси			
Національний рівень			
Концепція реалізації державної політики у сфері промислового забруднення, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 №402	- Зменшення скидів забруднених стічних вод у водні об'єкти у 2030 р. до 5% загального обсягу скидів порівняно з 15,7% у 2015 році	2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади	+
Водна стратегія України на період до 2050 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134	- Забезпечення рівноправного доступу до якісної і безпечної для здоров'я людини питної води і санітарно-профілактичних заходів	2.1.4 Модернізація локального водопостачання (колодязі загального користування, питні колонки)	+

ЗВІТ СЕО Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019-2027 роки та плану заходів з її реалізації

Документ	Ключові екологічні цілі	Завдання Стратегії, що розглядається	Рівень відповідності ¹
Міжнародний рівень			
Конвенція про охорону водно-болотних угідь (Рамсарська конвенція)	Охорона важливих водно-болотних угідь	2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади	+/-
Регіональний рівень			
Стратегія розвитку Чернігівської області	Екологічна безпека, адаптація до змін клімату	2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади	+/-
Земельні ресурси			
Національний рівень			
Закон України «Про охорону земель»	Забезпечення підготовки та здійснення організаційних, економічних, екологічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання та охорону земель	1.2.3. Розроблення технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель комунальної власності 2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади	+/-
Міжнародний рівень			
Конвенція про охорону водно-болотних угідь (Рамсарська конвенція)	Охорона важливих водно-болотних угідь	1.2.3. Розроблення технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель комунальної власності 2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади	+/-
Регіональний рівень			
Стратегія розвитку Чернігівської області	Екологічна безпека, адаптація до змін клімату	1.2.3. Розроблення технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель комунальної власності 2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади	+
Відходи			
Національний рівень			
Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820 / Національного плану управління відходами до 2033 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р	Визначення та розв'язання ключових проблем розвитку управління відходами в Україні на інноваційних засадах / зменшення захоронення біовідходів та запобігання утворенню відходів	2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади 2.2.2 Закупівля для потреб комунальних підприємств спеціалізованої техніки для збору та вивезення побутового сміття, та інших потреб 2.2.5 Поетапне впровадження в населених пунктах громади системи роздільного збору сміття 2.2.6. Придбання та встановлення контейнерів для збору твердих побутових відходів на території Городнянської міської територіальної громади	+
Міжнародний рівень			
Європейська стратегія з управління відходами (Acquis ЄС – Директиви 2008/98/ЄС та інші) – в контексті Угоди про асоціацію Україна-ЄС	запобігання, підготовка до повторного використання, переробка, інше відновлення, видалення.	2.2.5 Поетапне впровадження в населених пунктах громади системи роздільного збору сміття 2.2.6. Придбання та встановлення контейнерів для збору твердих побутових відходів на території Городнянської міської територіальної громади	+

ЗВІТ СЕО Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019-2027 роки та плану заходів з її реалізації

Документ	Ключові екологічні цілі	Завдання Стратегії, що розглядається	Рівень відповідності ¹
Регіональний рівень			
Стратегія розвитку Чернігівської області	Екологічна безпека, адаптація до змін клімату	2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади 2.2.2 Закупівля для потреб комунальних підприємств спеціалізованої техніки для збору та вивезення побутового сміття, та інших потреб 2.2.5 Поетапне впровадження в населених пунктах громади системи роздільного збору сміття 2.2.6. Придбання та встановлення контейнерів для збору твердих побутових відходів на території Городнянської міської територіальної громади	+
Біорізноманіття			
Національний рівень			
Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»	Забезпечення збереження, відновлення та збалансованого використання рослинного світу України;	2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади 2.2.3 Проведення на постійній основі в дитсадках та школах громади тематичних уроків екологічного спрямування	+
Державна Стратегія управління лісами України до 2035 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р	збільшення площі лісів, підвищення їх стійкості та продуктивності, нарощення екологічного та ресурсного потенціалу лісів	2.2.4 Благоустрій місцевих парків та скверів як місць громадського користування	+/-
Міжнародний рівень			
Бернська конвенція (Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі)	Збереження природних середовищ та біорізноманіття	2.2.3 Проведення на постійній основі в дитсадках та школах громади тематичних уроків екологічного спрямування 2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади 2.2.4 Благоустрій місцевих парків та скверів як місць громадського користування	+/-
Європейський зелений курс	Відновлення біорізноманіття	2.2.3 Проведення на постійній основі в дитсадках та школах громади тематичних уроків екологічного спрямування 2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади 2.2.4 Благоустрій місцевих парків та скверів як місць громадського користування	+/-
Регіональний рівень			
Стратегія розвитку Чернігівської області	Екологічна безпека, адаптація до змін клімату	2.2.3 Проведення на постійній основі в дитсадках та школах громади тематичних уроків екологічного спрямування 2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади	+

ЗВІТ СЕО Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019-2027 роки та плану заходів з її реалізації

Документ	Ключові екологічні цілі	Завдання Стратегії, що розглядається	Рівень відповідності ¹
		2.2.4 Благоустрій місцевих парків та скверів як місць громадського користування	
Здоров'я населення			
Національний рівень			
Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна»	Знизити на чверть передчасну смертність населення, у тому числі за рахунок упровадження інноваційних підходів до діагностики захворювань	2.3.1 Нарощування фонду захисних споруд цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності 2.3.2 Модернізація автоматизованої системи централізованого оповіщення населення 3.1.1 Розвиток мережі відкритих спортивних об'єктів у населених пунктах громади 3.1.3. Проведення арттерапевтичних та культурно-психологічних заходів для молоді та людей старшого віку (співочі гуртки, арттерапія, театральні студії, творчі майстер-класи тощо) 3.4.1. Модернізація медичного обладнання комунальних закладів охорони здоров'я відповідно до табеля оснащення	+
Міжнародний рівень			
Конституція Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ, 1946 р.)	Охорона здоров'я включає створення здорового середовища	2.3.1 Нарощування фонду захисних споруд цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності 2.3.2 Модернізація автоматизованої системи централізованого оповіщення населення 3.1.1 Розвиток мережі відкритих спортивних об'єктів у населених пунктах громади 3.1.3. Проведення арттерапевтичних та культурно-психологічних заходів для молоді та людей старшого віку (співочі гуртки, арттерапія, театральні студії, творчі майстер-класи тощо) 3.4.1. Модернізація медичного обладнання комунальних закладів охорони здоров'я відповідно до табеля оснащення	+
Регіональний рівень			
Стратегія розвитку Чернігівської області	Екологічна безпека, адаптація до змін клімату	2.3.1 Нарощування фонду захисних споруд цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності 2.3.2 Модернізація автоматизованої системи	+

ЗВІТ СЕО Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019-2027 роки та плану заходів з її реалізації

Документ	Ключові екологічні цілі	Завдання Стратегії, що розглядається	Рівень відповідності ¹
		централізованого оповіщення населення 3.1.1 Розвиток мережі відкритих спортивних об'єктів у населених пунктах громади 3.1.3. Проведення арттерапевтичних та культурно-психологічних заходів для молоді та людей старшого віку (співочі гуртки, арттерапія, театральні студії, творчі майстер-класи тощо) 3.4.1. Модернізація медичного обладнання комунальних закладів охорони здоров'я відповідно до табеля оснащення	

У таблиці 5.1 наведено аналіз відповідності завдань проєкту Стратегії розвитку Городнянської міської територіальної громади ключовим екологічним цілям, визначеним у міжнародних, національних та регіональних документах стратегічного планування у сфері охорони довкілля та сталого розвитку. Оцінка охоплює основні компоненти довкілля та суспільного благополуччя, зокрема атмосферне повітря, зміну клімату, водні та земельні ресурси, управління відходами, біорізноманіття і здоров'я населення.

Результати аналізу свідчать, що більшість заходів Стратегії мають повну або часткову відповідність екологічним цілям державної екологічної політики України, положенням Європейського зеленого курсу, міжнародним природоохоронним конвенціям та пріоритетам Стратегії розвитку Чернігівської області. Значна увага у Стратегії приділяється питанням енергоефективності, розвитку альтернативної енергетики, модернізації систем тепlopостачання та водopостачання, ліквідації стихійних сміттєзвалищ, впровадженню системи роздільного збору відходів, а також підвищенню рівня екологічної безпеки та адаптації до змін клімату.

Крім того, проєкт Стратегії враховує необхідність збереження природних ресурсів та покращення умов проживання населення шляхом благоустрою громадських просторів, розвитку спортивної інфраструктури, модернізації закладів охорони здоров'я та проведення екологічно-освітніх заходів. Разом з тим окремі завдання мають часткову відповідність міжнародним природоохоронним цілям, що пов'язано з недостатньою деталізацією природоохоронних заходів або відсутністю прямих механізмів впливу на окремі екологічні компоненти. Загалом результати оцінки свідчать про екологічну спрямованість проєкту Стратегії та його узгодженість із принципами сталого розвитку.

РОЗДІЛ 6

ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

Аналіз Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади та Плану заходів з її реалізації свідчить, що реалізація документа державного планування загалом матиме переважно позитивний вплив на стан довкілля, екологічну безпеку та умови проживання населення. Разом з тим окремі заходи можуть супроводжуватися тимчасовими локальними негативними впливами, характерними для будівельних, ремонтних та інфраструктурних робіт.

Короткострокові наслідки (1 рік). На короткостроковому етапі реалізація Стратегії може супроводжуватися тимчасовим локальним впливом на окремі компоненти довкілля внаслідок проведення будівельних, ремонтних та інфраструктурних робіт. Зокрема, під час капітального ремонту доріг, реконструкції будівель, модернізації котелень, будівництва водогону та благоустрою територій можливі:

- локальне пилове та шумове навантаження;
- тимчасове погіршення якості атмосферного повітря;
- утворення будівельних відходів;
- часткове порушення ґрунтового покриву;
- локальне збільшення транспортного навантаження.

Такі впливи матимуть тимчасовий і локальний характер та не призведуть до суттєвих незворотних змін стану довкілля.

Для здоров'я населення у короткостроковій перспективі можливі окремі тимчасові незручності, пов'язані з проведенням ремонтно-будівельних робіт. Водночас уже на початковому етапі реалізація заходів Стратегії матиме позитивний соціальний ефект за рахунок покращення умов надання медичних послуг, благоустрою громадських просторів, модернізації об'єктів соціальної інфраструктури та розвитку систем безпеки.

Середньострокові наслідки (3–5 років). У середньостроковій перспективі очікується більш виражений позитивний вплив реалізації Стратегії на стан довкілля та якість життя населення. Реалізація заходів щодо модернізації систем водопостачання, підвищення енергоефективності, встановлення сонячних електростанцій, розвитку комунальної інфраструктури та управління відходами сприятиме:

- покращенню якості питної води;
- зменшенню обсягів викидів забруднюючих речовин;
- покращенню санітарного стану територій;
- зменшенню кількості стихійних сміттєзвалищ;
- підвищенню рівня енергетичної стійкості громади.

Очікується також покращення умов функціонування закладів охорони здоров'я, освіти, культури та соціального захисту населення. Розвиток транспортної та інженерної інфраструктури сприятиме покращенню доступності послуг та підвищенню рівня безпеки населення.

У сфері довкілля середньостроковий ефект може проявлятися у поступовому покращенні санітарного стану населених пунктів, зниженні локального антропогенного навантаження та підвищенні рівня екологічної свідомості населення.

Разом з тим у разі недостатнього екологічного контролю можливі окремі ризики посилення антропогенного навантаження на земельні ресурси, природні екосистеми та рекреаційні території, зокрема внаслідок активізації господарської діяльності та розвитку інфраструктури.

Довгострокові наслідки (10–15 років). У довгостроковій перспективі реалізація Стратегії має створити передумови для формування більш екологічно збалансованої та стійкої системи розвитку громади. Очікується:

- покращення якості життєвого середовища населення;
- підвищення рівня екологічної безпеки;
- покращення стану комунальної та соціальної інфраструктури;
- зменшення енергоспоживання та підвищення енергоефективності;
- покращення санітарного стану території;
- підвищення стійкості громади до кліматичних змін.

Реалізація заходів щодо модернізації інфраструктури, розвитку альтернативної енергетики та управління відходами може сприяти зменшенню навантаження на атмосферне повітря та природні ресурси.

У довгостроковій перспективі позитивний ефект для здоров'я населення очікується внаслідок:

- покращення якості питної води;
- підвищення доступності медичних послуг;
- покращення санітарно-епідеміологічного стану території;
- розвитку безпечного та комфортного середовища проживання;
- зменшення впливу окремих факторів екологічного ризику.

Разом з тим довгострокові наслідки значною мірою залежатимуть від ефективності реалізації природоохоронних заходів, дотримання екологічних вимог під час реалізації проєктів, а також від впливу зовнішніх факторів, зокрема кліматичних змін та безпекової ситуації в регіоні.

Можливі віддалені наслідки (50–100 років). У віддаленій перспективі екологічний стан території громади значною мірою визначатиметься глобальними кліматичними змінами, демографічними процесами, змінами структури землекористування та рівнем антропогенного навантаження на природні екосистеми.

За умови реалізації принципів сталого розвитку та екологічно орієнтованого управління територією можливе:

- збереження природних екосистем та біорізноманіття;
- підвищення стійкості ландшафтів до кліматичних змін;

- покращення енергоефективності та декарбонізація інфраструктури;
- формування більш безпечного та комфортного середовища проживання населення.

Водночас за відсутності належного екологічного контролю та адаптаційних заходів можуть посилюватися ризики деградації природних екосистем, дефіциту водних ресурсів, збільшення частоти посушливих періодів і природних пожеж, що потенційно може негативно впливати як на довкілля, так і на здоров'я населення громади.

Загалом реалізація Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади не передбачає виникнення значних незворотних негативних наслідків для довкілля, однак окремі заходи можуть супроводжуватися локальними та тимчасовими негативними впливами на окремі компоненти природного середовища та умови проживання населення.

Основні потенційні негативні наслідки можуть бути пов'язані з проведенням будівельних, ремонтних та інфраструктурних робіт, реалізацією проєктів модернізації транспортної, комунальної та соціальної інфраструктури, розвитком агропромислового комплексу та рекреаційним використанням окремих територій. Такі впливи можуть проявлятися у вигляді:

- тимчасового погіршення якості атмосферного повітря внаслідок утворення пилу та роботи будівельної техніки;
- підвищення рівня шумового навантаження;
- утворення будівельних та інших відходів;
- локального порушення ґрунтового покриву;
- тимчасового збільшення транспортного навантаження;
- локального впливу на природні екосистеми та рекреаційні території.

Окремі ризики можуть виникати також для територій природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі у разі недотримання природоохоронних обмежень під час реалізації окремих інфраструктурних або рекреаційних проєктів. Потенційний негативний вплив може проявлятися у збільшенні антропогенного навантаження на природні комплекси, фрагментації природних оселищ та локальному порушенні умов існування окремих видів флори і фауни.

Водночас під час реалізації окремих проєктів та заходів, передбачених Стратегією, необхідно забезпечити дотримання вимог природоохоронного законодавства України. Зокрема, для видів планованої діяльності та об'єктів, які відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» підлягають процедурі оцінки впливу на довкілля (ОВД), реалізація проєктних рішень повинна здійснюватися лише після проходження відповідної процедури ОВД та отримання висновку з оцінки впливу на довкілля у встановленому законодавством порядку. Це дозволить забезпечити належний рівень екологічної безпеки, своєчасне виявлення потенційних ризиків для довкілля та здоров'я населення, а також врахування природоохоронних обмежень під час реалізації запланованих заходів.

У сфері земельних ресурсів можливими негативними наслідками є тимчасове порушення або ущільнення ґрунтів під час проведення будівельних робіт, а також потенційне посилення антропогенного навантаження на сільськогосподарські землі внаслідок розвитку господарської діяльності.

Для населення окремі негативні впливи можуть проявлятися у вигляді тимчасового погіршення умов проживання в зонах проведення ремонтних або будівельних робіт, підвищення шумового навантаження, локального забруднення повітря та тимчасових незручностей, пов'язаних із модернізацією інфраструктури.

Водночас більшість зазначених негативних впливів матимуть локальний, короткостроковий та контрольований характер і можуть бути мінімізовані шляхом дотримання вимог природоохоронного законодавства, проведення оцінки впливу на довкілля для відповідних видів планованої діяльності, застосування екологічно безпечних технологій та здійснення належного екологічного контролю під час реалізації проєктних рішень Стратегії.

Таблиця 6.1 відображає узагальнення ймовірних наслідків для довкілля, включно зі здоров'ям населення, у межах реалізації трьох стратегічних цілей Стратегії розвитку громади. Вона структурована за компонентами навколишнього природного середовища та соціальної сфери, такими як біорізноманіття, земельні ресурси, водні ресурси, атмосферне повітря, кліматичні зміни, ландшафт, культурна спадщина, а також транскордонний вплив. Для кожної стратегічної цілі визначено типові негативні фактори, що можуть виникати внаслідок реалізації окремих заходів, і надано якісну оцінку ступеня потенційної небезпеки, виходячи з імовірності, масштабу, тривалості впливу та можливості його уникнення.

Стратегічна ціль 1. Городнянська громада – територія розвинутого підприємництва і сільського господарства

Реалізація заходів, спрямованих на розвиток підприємництва, агропромислового комплексу та індустрії гостинності, може супроводжуватися посиленням антропогенного навантаження на природне середовище. Одним із основних потенційних негативних наслідків є зростання навантаження на земельні ресурси та агроландшафти внаслідок інтенсивного використання сільськогосподарських земель, що може спричиняти локальне погіршення стану ґрунтів, зниження їх родючості та посилення ерозійних процесів.

Другим можливим негативним наслідком є збільшення навантаження на водні ресурси внаслідок розвитку аграрного виробництва та підприємницької діяльності. За відсутності належного контролю існують ризики локального забруднення поверхневих і підземних вод агрохімікатами, паливно-мастильними матеріалами або господарсько-побутовими стоками.

Третім потенційним негативним наслідком може бути локальне погіршення стану атмосферного повітря та збільшення рівня шумового навантаження у зв'язку з розвитком транспортної інфраструктури, зростанням транспортних потоків та функціонуванням виробничих об'єктів.

Стратегічна ціль 2. Городнянська громада – місце, комфортне для життя

Реалізація заходів із модернізації транспортної, комунальної та соціальної інфраструктури може супроводжуватися тимчасовими негативними впливами на довкілля. Одним із основних ризиків є локальне порушення ґрунтового покриву та утворення будівельних відходів під час проведення ремонтних і будівельних робіт.

Другим потенційним негативним наслідком є тимчасове погіршення якості атмосферного повітря та підвищення рівня шуму внаслідок роботи будівельної техніки, проведення дорожніх робіт, реконструкції інженерних мереж та модернізації об'єктів інфраструктури.

Третім можливим негативним наслідком є локальний вплив на водні ресурси та санітарний стан територій у разі неналежного поводження з будівельними відходами, порушення правил експлуатації інженерних мереж або недостатнього контролю за проведенням будівельних робіт.

Стратегічна ціль 3. Городнянська громада – простір для всебічного особистого розвитку та самореалізації

Реалізація заходів, пов'язаних із розвитком рекреаційної, спортивної та культурної інфраструктури, може супроводжуватися зростанням рекреаційного навантаження на природні території, парки, сквери та інші зелені зони громади. За відсутності належного екологічного контролю це може призводити до локального порушення природних екосистем та погіршення стану зелених насаджень.

Другим потенційним негативним наслідком є утворення додаткових побутових відходів та підвищення навантаження на систему управління відходами під час проведення масових культурних, спортивних та туристичних заходів.

Третім можливим негативним наслідком є локальне збільшення транспортного навантаження, шумового впливу та навантаження на інженерну інфраструктуру під час функціонування нових громадських просторів, спортивних об'єктів та рекреаційних зон.

Загалом зазначені потенційні негативні наслідки матимуть переважно локальний, тимчасовий та контрольований характер і можуть бути мінімізовані шляхом дотримання природоохоронного законодавства, проведення оцінки впливу на довкілля для відповідних видів діяльності, застосування екологічно безпечних технологій та здійснення належного екологічного контролю під час реалізації заходів Стратегії. Оцінка виконана з урахуванням імовірного характеру впливів та їх масштабу. Частина впливів віднесена до категорії помірних або тимчасових і може бути зменшена при належному проєктному та екологічному супроводі. У тих випадках, де існує невизначеність, позначено, що рівень впливу «не може бути оцінений з певністю» – що відповідає міжнародним практикам застосування принципу обережності. Таблиця 6.1 є основою для формулювання рекомендацій щодо уникнення та пом'якшення можливих екологічних ризиків.

Таблиця 6.1

Ймовірні наслідки для довкілля та здоров'я населення від реалізації Стратегії

Стратегічна ціль	Опис факторів впливу	Біорізноманіття (у т.ч. Смарагдова мережа)		Земельні ресурси та ґрунти	Клімат	Атмосферне повітря	Водні ресурси	Матеріальні активи	Культурна спадщина	Природоохоронні території	Здоров'я населення	Транс-кордонні наслідки
		Флора	Фауна									
Городнянська громада – територія розвинутого підприємництва і сільського господарства	<p>Розвиток агропромислового комплексу може призводити до посилення антропогенного навантаження на земельні ресурси та погіршення стану ґрунтів.</p> <p>Розширення господарської діяльності може спричинити локальне збільшення навантаження на поверхневі та підземні води.</p> <p>Зростання транспортної активності та виробничої діяльності може супроводжуватися збільшенням викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря та підвищенням шумового навантаження.</p>											
Городнянська громада – місце, комфортне для життя	<p>Проведення будівельних та ремонтних робіт може призводити до тимчасового порушення ґрунтового покриву та утворення будівельних відходів.</p> <p>Модернізація транспортної та комунальної інфраструктури може супроводжуватися локальним пиловим і шумовим навантаженням.</p> <p>Реалізація інфраструктурних проєктів може створювати тимчасовий ризик локального</p>											

ЗВІТ CEO Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019-2027 роки та плану заходів з її реалізації

Стратегічна ціль	Опис факторів впливу	Біорізноманіття (у т.ч. Смарагдова мережа)	Земельні ресурси та ґрунти	Клімат	Атмосферне повітря	Водні ресурси	Матеріальні активи	Культурна спадщина	Природоохоронні території	Здоров'я населення	Транскордонні наслідки
	впливу на водні ресурси та санітарний стан територій.										
Городнянська громада – простір для всебічного особистого розвитку та самореалізації	<p>Розвиток рекреаційної та туристичної інфраструктури може призводити до збільшення рекреаційного навантаження на природні території та зелені насадження.</p> <p>Проведення культурних, спортивних та масових заходів може супроводжуватися збільшенням обсягів утворення побутових відходів.</p> <p>Функціонування нових громадських просторів та рекреаційних зон може спричинити локальне збільшення транспортного навантаження та рівня шуму.</p>									?	

	Ймовірні значні негативні наслідки		Помірні негативні наслідки		Відсутність негативних наслідків або позитивні наслідки		Значення впливу не може бути оцінено з певністю
---	------------------------------------	---	----------------------------	---	---	---	---

РОЗДІЛ 7

ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

З метою запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків реалізації Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади було проведено аналіз заходів, передбачених Планом заходів з її реалізації, щодо їх відповідності основним екологічним викликам території. Аналіз здійснювався за основними компонентами довкілля, зокрема біорізноманіттям, земельними та водними ресурсами, атмосферним повітрям, ландшафтами, системою управління відходами, а також за аспектами зміни клімату та здоров'я населення.

У процесі аналізу визначено, що Стратегія містить низку заходів, які прямо або опосередковано спрямовані на зменшення антропогенного навантаження на довкілля, підвищення рівня екологічної безпеки та покращення умов проживання населення. Найбільш повно у Стратегії представлені заходи у сферах управління відходами, модернізації комунальної інфраструктури, розвитку альтернативної енергетики, покращення водопостачання, енергоефективності та розвитку систем громадської безпеки.

Разом з тим окремі компоненти довкілля, зокрема питання охорони біорізноманіття, адаптації до змін клімату, збереження природного водного режиму та охорони ландшафтів, у подальших редакціях Стратегії можуть потребувати більш детального врахування та розширення переліку спеціалізованих природоохоронних заходів.

Перелік заходів, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків реалізації Стратегії, наведено у таблиці 7.1.

Таблиця 7.1

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків

Складові довкілля, в тому числі здоров'я населення	Заходи, які передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків передбачені Стратегією
Біорізноманіття у т.ч для територій природно-заповідного фонду та елементів Смарагдової мережі	2.2.4 Благоустрій місцевих парків та скверів як місць громадського користування 2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади 2.2.3 Проведення на постійній основі в дитсадках та школах громади тематичних уроків екологічного спрямування 2.4.4 Обладнання системами протипожежного захисту будівель та споруд
Земельні ресурси	1.2.3. Розроблення технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель комунальної власності 2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади
Надра	1.2.3. Розроблення технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель комунальної власності 2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади

ЗВІТ СЕО Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019-2027 роки та плану заходів з її реалізації

Складові довікля, в тому числі здоров'я населення	Заходи, які передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків передбачені Стратегією
Атмосферне повітря	2.1.2 Капітальний ремонт мережі комунальних доріг (в т.ч. супутньої транспортної інфраструктури : тротуари, зупинки тощо) 2.1.3 Переведення комунальних котелень на альтернативні види палива 2.1.5. «Реконструкція блочно-модульної котельні на твердому паливі потужністю 1,6 МВт за адресою вул. Троїцька, буд. 10, м. Городня, Чернігівського району, Чернігівської області, шляхом переобладнання для використання альтернативних видів палива» 2.1.6. Встановлення СЕС для забезпечення потреб громадських будівель 2.4.4 Обладнання системами протипожежного захисту будівель та споруд 3.4.5. Придбання та встановлення обладнання для розширення діючої сонячної електростанції та збільшення потужності резервного джерела електроживлення з метою забезпечення сталого енергопостачання, підвищення енергонезалежності та оптимізації витрат на електроенергію КНП "Городнянська міська лікарня"
Водні ресурси	2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади 2.1.1 «Будівництво I черги водогону м. Городня - с. Вокзал-Городня Чернігівського району, Чернігівської області» 2.1.4 Модернізація локального водопостачання (колодязі загального користування, питні колонки) 2.2.3 Проведення на постійній основі в дитсадках та школах громади тематичних уроків екологічного спрямування
Ландшафт	1.2.3. Розроблення технічної документації із землеустрою щодо інвентаризації земель комунальної власності 2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади
Здоров'я населення	2.3.1 Нарощування фонду захисних споруд цивільного захисту з урахуванням принципів інклюзивності та безбар'єрності 2.3.2 Модернізація автоматизованої системи централізованого оповіщення населення 3.1.1 Розвиток мережі відкритих спортивних об'єктів у населених пунктах громади 3.1.3. Проведення арттерапевтичних та культурно-психологічних заходів для молоді та людей старшого віку (співочі гуртки, арттерапія, театральні студії, творчі майстер-класи тощо) 3.4.1. Модернізація медичного обладнання комунальних закладів охорони здоров'я відповідно до табеля оснащення 3.4.2 Капітальний ремонт операційного блоку загально-хірургічного відділення з гінекологічними ліжками та ліжками патології вагітності будівлі КНП "Городнянська міська лікарня" 3.4.3 Капітальний ремонт покрівлі будівлі КНП "Городнянська міська лікарня" 3.4.4. Капітальний ремонт частини приміщень хірургічного відділення будівлі КНП "Городнянська міська лікарня" 3.4.6. Капітальний ремонт приміщень терапевтичного відділення КНП "Городнянська міська лікарня" 3.4.7. Капітальний ремонт приміщень неврологічного відділення будівлі КНП "Городнянська міська лікарня" 3.4.8. Капітальний ремонт приміщень хірургічного відділення будівлі КНП "Городнянська міська лікарня" 3.4.9. Капітальний ремонт будівлі громадського будинку для облаштування інфекційного відділення в складі КНП "Городнянська

Складові довкілля, в тому числі здоров'я населення	Заходи, які передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків передбачені Стратегією
	міська лікарня" 3.4.10. Капітальний ремонт будинку під адміністративний корпус КНП "Городнянська міська лікарня" 3.4.11. Будівництво протирадіаційного укриття КНП "Городнянська міська лікарня"
Відходи	2.2.1 Ліквідація стихійних сміттєзвалищ на території громади 2.2.2 Закупівля для потреб комунальних підприємств спеціалізованої техніки для збору та вивезення побутового сміття, та інших потреб 2.2.5 Поетапне впровадження в населених пунктах громади системи роздільного збору сміття 2.2.6. Придбання та встановлення контейнерів для збору твердих побутових відходів на території Городнянської міської територіальної громади
Зміна клімату	2.1.3 Переведення комунальних котелень на альтернативні види палива 2.1.5. «Реконструкція блочно-модульної котельні на твердому паливі потужністю 1,6 МВт за адресою вул. Троїцька, буд. 10, м. Городня, Чернігівського району, Чернігівської області, шляхом переобладнання для використання альтернативних видів палива» 2.1.6. Встановлення СЕС для забезпечення потреб громадських будівель 2.4.4 Обладнання системами протипожежного захисту будівель та споруд 3.4.5. Придбання та встановлення обладнання для розширення діючої сонячної електростанції та збільшення потужності резервного джерела електроживлення з метою забезпечення сталого енергопостачання, підвищення енергонезалежності та оптимізації витрат на електроенергію КНП "Городнянська міська лікарня"

Таблиця 7.1 демонструє, що у Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади передбачено низку заходів, спрямованих на запобігання, зменшення та пом'якшення потенційних негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення. Найбільш повно у Стратегії охоплені питання розвитку системи управління відходами, підвищення енергоефективності, модернізації комунальної та медичної інфраструктури, покращення водопостачання, забезпечення громадської безпеки та розвитку альтернативної енергетики. Значна частина заходів має комплексний характер і спрямована одночасно на покращення екологічного стану території, підвищення рівня безпеки населення та покращення якості життя у громаді.

Позитивним аспектом є те, що у Стратегії передбачені заходи, які безпосередньо або опосередковано сприяють зменшенню негативного впливу на атмосферне повітря, водні ресурси та здоров'я населення, зокрема переведення котелень на альтернативні види палива, встановлення сонячних електростанцій, модернізація медичних закладів, ліквідація стихійних сміттєзвалищ та розвиток системи роздільного збору відходів. Важливим елементом є також включення заходів екологічної просвіти та підвищення рівня цивільного захисту населення.

Разом з тим аналіз таблиці свідчить, що окремі екологічні аспекти у Стратегії охоплені менш детально та можуть потребувати додаткового врахування у подальших редакціях або під час реалізації Плану заходів.

Зокрема, для сфери біорізноманіття та територій природно-заповідного фонду основний акцент зроблено переважно на благоустрої територій та екологічній просвіті, тоді як окремі спеціалізовані заходи щодо охорони природних оселищ, моніторингу стану біорізноманіття або адаптації природних екосистем до кліматичних змін у Стратегії представлені обмежено.

У сфері водних ресурсів основна увага приділена розвитку систем водопостачання, однак у подальших версіях Стратегії доцільно було б додатково врахувати заходи щодо охорони поверхневих водних об'єктів, збереження природного водного режиму, управління дощовими стоками та адаптації водного господарства до змін клімату.

Для земельних ресурсів та ландшафтів Стратегія містить окремі заходи щодо інвентаризації земель і ліквідації сміттєзвалищ, проте у перспективі бажано посилити увагу до питань охорони ґрунтів, запобігання деградації земель, збереження природних ландшафтів та впровадження екологічно збалансованих підходів до землекористування.

У сфері зміни клімату Стратегія містить низку важливих заходів щодо енергоефективності та розвитку альтернативної енергетики, однак у подальшому доцільним може бути більш комплексне врахування питань кліматичної адаптації, зокрема заходів щодо зменшення ризиків посух, збереження водно-болотних екосистем, підвищення стійкості природних територій та розвитку систем моніторингу кліматичних ризиків.

Передбачені Стратегією заходи створюють основу для мінімізації потенційних негативних впливів на довкілля та здоров'я населення, однак окремі екологічні аспекти у подальших редакціях документа або під час реалізації проєктів можуть потребувати більш детального врахування та розширення переліку природоохоронних заходів.

Загалом, запропоновані заходи є важливим кроком до сталого майбутнього громади, але їх ефективність значною мірою залежатиме від належного планування, виконання та моніторингу реалізації.

Серед іншого необхідно враховувати необхідність забезпечення збереження у довгостроковій перспективі природних оселищ та видів природної фауни і флори, що підлягають особливій охороні в Європі та вказані у стандартних формах даних територій Смарагдової мережі, що розміщені на офіційному сайті Ради Європи: <https://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-viewer>

РОЗДІЛ 8

ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ)

З метою оцінки можливих наслідків реалізації документа державного планування було розглянуто три базові сценарії розвитку території Городнянської міської територіальної громади: нульовий, адаптивний та оптимістичний. Аналіз сценаріїв дозволяє оцінити можливі тенденції зміни стану довкілля, рівня екологічної безпеки, розвитку інфраструктури та умов проживання населення залежно від рівня реалізації заходів, передбачених Стратегією сталого розвитку громади.

1. Нульовий сценарій (відсутність реалізації Стратегії)

Нульовий сценарій передбачає відсутність реалізації Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади та Плану заходів з її реалізації. За такого сценарію розвиток території відбуватиметься без системного стратегічного планування, а вирішення екологічних, інфраструктурних та соціально-економічних проблем матиме фрагментарний характер.

У разі реалізації нульового сценарію існує висока ймовірність збереження або поступового погіршення наявних екологічних проблем, зокрема:

- збереження проблеми стихійних сміттєзвалищ;
- подальшого фізичного зносу інженерної та комунальної інфраструктури;
- недостатнього рівня розвитку систем водопостачання;
- погіршення стану окремих ділянок транспортної інфраструктури;
- недостатнього рівня енергоефективності будівель;
- посилення ризиків деградації природних екосистем та ландшафтів.

Відсутність реалізації заходів із розвитку альтернативної енергетики, модернізації котелень та підвищення енергоефективності може негативно впливати на якість атмосферного повітря та рівень енергетичної стійкості громади. Крім того, за нульового сценарію громада матиме нижчу спроможність адаптуватися до наслідків кліматичних змін, безпекових викликів та сучасних екологічних ризиків.

Для населення нульовий сценарій може супроводжуватися збереженням існуючих проблем у сфері медичної інфраструктури, громадської безпеки, благоустрою та якості життєвого середовища.

2. Оптимістичний сценарій (повна реалізація Стратегії)

Оптимістичний сценарій передбачає повну реалізацію Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади та всіх основних заходів Плану її реалізації. За такого сценарію очікується комплексний позитивний вплив на стан довкілля, рівень екологічної безпеки, інфраструктурний розвиток та якість життя населення.

Реалізація оптимістичного сценарію сприятиме:

- модернізації комунальної та транспортної інфраструктури;
- покращенню систем водопостачання;
- розвитку системи управління відходами;
- підвищенню рівня енергоефективності;
- розвитку альтернативної енергетики;
- покращенню санітарного стану територій;
- підвищенню рівня медичної та громадської безпеки;
- розвитку рекреаційного та туристичного потенціалу громади.

У сфері довкілля очікується зменшення локального антропогенного навантаження, покращення санітарного стану населених пунктів, скорочення обсягів несанкціонованого розміщення відходів, підвищення енергетичної стійкості та покращення якості життєвого середовища населення.

Реалізація заходів з енергоефективності, розвитку сонячної енергетики та модернізації котелень сприятиме зменшенню викидів забруднюючих речовин та підвищенню адаптаційної спроможності громади до змін клімату.

Для населення оптимістичний сценарій забезпечить покращення умов проживання, підвищення якості медичних послуг, розвиток безпечного громадського середовища, модернізацію соціальної інфраструктури та загальне підвищення рівня екологічного комфорту.

Саме оптимістичний сценарій є найбільш сприятливим варіантом розвитку громади, оскільки забезпечує комплексне вирішення екологічних, інфраструктурних та соціальних проблем, створює передумови для сталого розвитку території та дозволяє мінімізувати потенційні екологічні ризики у довгостроковій перспективі.

3. Адаптивний сценарій (часткова реалізація Стратегії)

Адаптивний сценарій передбачає часткову реалізацію заходів Стратегії залежно від фінансових можливостей громади, рівня залучення інвестицій, безпекової ситуації та доступності зовнішньої підтримки.

За такого сценарію окремі позитивні зміни у сфері інфраструктури, енергоефективності, благоустрою та управління відходами можуть бути досягнуті, однак реалізація заходів матиме нерівномірний характер. У першу чергу можуть реалізовуватися найбільш пріоритетні або фінансово доступні проєкти, тоді як частина довгострокових заходів може бути відкладена.

Адаптивний сценарій дозволить частково покращити стан окремих компонентів довкілля та соціальної інфраструктури, однак не забезпечить повною мірою досягнення стратегічних цілей громади. Частина екологічних проблем, зокрема у сфері поводження з відходами, модернізації інженерної інфраструктури, адаптації до кліматичних змін та розвитку природоохоронних заходів, може залишатися актуальною.

Для населення адаптивний сценарій означатиме часткове покращення умов проживання та безпеки, однак рівень позитивних змін буде нижчим порівняно з оптимістичним сценарієм через неповну реалізацію запланованих заходів. У

таблиці 8.1. представлено порівняльну характеристику трьох альтернатив реалізації Стратегії розвитку громади – нульової, запропонованої у проєкті Стратегії та адаптивної, з описом їх змісту, переваг, недоліків і обґрунтуванням вибору.

Таблиця 8.1

Альтернативи, що розглядалися, та обґрунтування обраної альтернативи

№	Альтернатива	Ключові складові-переваги	Ключові переваги та недоліки	Обрана альтернатива та її обґрунтування
1	Нульовий сценарій (відсутність реалізації Стратегії)	Відсутність реалізації стратегічних та операційних цілей, мінімальні фінансові витрати у короткостроковій перспективі	Переваги: відсутність необхідності значних капіталовкладень у реалізацію заходів. Недоліки: збереження або погіршення екологічних проблем, зношеність інфраструктури, недостатній рівень енергоефективності, низька адаптація до кліматичних та безпекових викликів, погіршення умов проживання населення	Не є оптимальним варіантом, оскільки не забезпечує досягнення стратегічних цілей розвитку громади та не сприяє вирішенню існуючих екологічних, інфраструктурних і соціальних проблем
2	Адаптивний сценарій (часткова реалізація Стратегії)	Реалізація окремих найбільш пріоритетних або фінансово доступних заходів	Переваги: можливість часткового покращення інфраструктури, систем водопостачання, благоустрою та енергоефективності навіть в умовах обмеженого фінансування. Недоліки: нерівномірна реалізація заходів, збереження частини екологічних проблем, неповне досягнення стратегічних цілей громади	Може розглядатися як проміжний варіант в умовах обмежених ресурсів, однак не забезпечує комплексного позитивного ефекту для довкілля та населення
3	Оптимістичний сценарій (повна реалізація Стратегії)	Комплексна реалізація всіх заходів та проєктів Стратегії і Плану заходів	Переваги: покращення стану довкілля, розвиток інженерної та соціальної інфраструктури, підвищення енергоефективності, розвиток системи управління відходами, покращення якості питної води, підвищення рівня медичної та громадської безпеки, покращення умов проживання населення. Недоліки: потреба у значних фінансових ресурсах та необхідність забезпечення ефективного управління реалізацією заходів	Є найбільш оптимальним варіантом розвитку громади, оскільки забезпечує комплексне вирішення екологічних, інфраструктурних та соціальних проблем, сприяє підвищенню якості життя населення та відповідає принципам сталого розвитку

Аналіз здійснювався на основі вивчення тексту Стратегії, Плану заходів, відповідної містобудівної, екологічної, демографічної та статистичної інформації, супутникових знімків, а також доповідей про стан довкілля в Чернігівській області.

Процес включав:

- ✓ ідентифікацію потенційних впливів на компоненти довкілля;
- ✓ визначення найбільш уразливих територій та ресурсів;
- ✓ розроблення рекомендацій для зменшення або уникнення негативного впливу;
- ✓ оцінку узгодженості цілей Стратегії з чинними екологічними політиками;
- ✓ визначення системи моніторингу.

Ускладнення. У ході СЕО було виявлено низку обмежень, зокрема:

- ✓ недостатність детальної просторової інформації про природоохоронні території та стан окремих екосистем на рівні громади;
- ✓ відсутність локальних індикаторів моніторингу стану довкілля, які дозволили б оцінити ефективність заходів у динаміці;
- ✓ обмеженість технічних засобів та ресурсів для моделювання кумулятивних впливів, зокрема у сферах впливу на ґрунти, кліматичні ризики та біорізноманіття.

Зокрема, як зазначено в доповіді про стан навколишнього природного середовища Чернігівської області у 2024, На підставі Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» фізичні особи, фізичні особи-підприємці, юридичні особи під час воєнного стану або стану війни та протягом трьох місяців після його припинення мають право не подавати статистичну та фінансову звітність. Тому, деякі статистичні дані щодо діяльності суб'єктів господарювання у сфері природокористування наведені за 2021-2022 роки або відсутні. Враховуючі зазначене, частина респондентів скористалася правом і не в повному обсязі подавала до органів державної статистики статистичні звіти, що негативно вплинуло на репрезентативність статистичних даних та не уможливило формування повної та об'єктивної статистичної інформації.

Незважаючи на ці складнощі, оцінку було здійснено на основі наявних даних та з урахуванням принципу обережності.

РОЗДІЛ 9

ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час реалізації Стратегії, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» громада у межах компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет, *вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки* та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

Постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення» визначає основні вимоги організації та здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

З метою забезпечення систематичності та об'єктивності спостережень за змінами стану довкілля, у тому числі за станом здоров'я населення, громада визначає:

- зміст заходів, передбачених для здійснення моніторингу, та строки їх виконання;
- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників відповідно до кожного з визначених у звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати;
- періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями;
- засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку.

Екологічні індикатори для моніторингу виконання Стратегії наведено в таблиці 9.1.

Таблиця 9.1.

Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Стратегії для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

№	Компонент моніторингу	Показник моніторингу	Одиниця виміру	Періодичність	Джерело інформації	Відповідальний	Дії у разі виявлення негативних наслідків
1	Атмосферне повітря	Обсяги викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел	т/рік	1 раз на рік	Екологічний паспорт, статистична звітність, дані підприємств	Виконавчий комітет, профільні структурні підрозділи	Аналіз джерел викидів, посилення контролю, коригування заходів з енергоефективності
2	Атмосферне повітря	Кількість реалізованих заходів з енергоефективності, СЕС та альтернативного палива	од.	1 раз на рік	Звіти про виконання Плану заходів	Виконавчий комітет, балансоутримувачі об'єктів	Прискорення реалізації заходів з модернізації котельень та встановлення СЕС
3	Водні ресурси	Кількість населення, забезпеченого якісним централізованим водопостачанням	осіб / домогосподарств	1 раз на рік	Звіти КП, акти виконаних робіт	Виконавчий комітет, комунальні підприємства	Коригування проєктів водопостачання, посилення контролю якості води
4	Водні ресурси	Кількість модернізованих локальних джерел водопостачання	од.	1 раз на рік	Звіти відповідальних виконавців	Виконавчий комітет, КП	Додаткове обстеження колодязів і колонок, планування ремонтів
5	Відходи	Кількість ліквідованих стихійних сміттєзвалищ	од.	Щороку	Акти обстеження, фотофіксація, звіти КП	Виконавчий комітет, КП	Повторне обстеження територій, посилення контролю, інформаційна робота з населенням
6	Відходи	Кількість встановлених контейнерів для ТПВ	од.	1 раз на рік	Звіти КП, акти закупівлі	Виконавчий комітет, КП	Додаткове встановлення контейнерів, перегляд маршрутів збору відходів
7	Відходи	Охоплення населених пунктів системою	% / кількість населених	1 раз на рік	Звіти КП, дані громади	Виконавчий комітет, КП	Розширення мережі роздільного збору,

ЗВІТ СЕО Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019-2027 роки та плану заходів з її реалізації

№	Компонент моніторингу	Показник моніторингу	Одиниця виміру	Періодичність	Джерело інформації	Відповідальний	Дії у разі виявлення негативних наслідків
		роздільного збору відходів	пунктів				інформаційні кампанії
8	Земельні ресурси	Площа земель, щодо яких проведено інвентаризацію	га	1 раз на рік	Документація із землеустрою	Виконавчий комітет, землевпорядна служба	Актуалізація земельної документації, уточнення режимів використання земель
9	Ґрунти	Кількість випадків локального засмічення або забруднення земель	од.	Щороку	Акти обстеження територій	Виконавчий комітет, КП	Ліквідація забруднення, контроль за повторним засміченням
10	Біорізноманіття, ПЗФ, Смарагдова мережа	Випадки порушення режиму охорони територій ПЗФ або природних територій	од.	1 раз на рік	Дані громади, природоохоронних органів, звернення громадян	Виконавчий комітет, Департамент екології, землекористувачі	Обмеження діяльності, додаткові обстеження, інформування відповідних органів
11	Біорізноманіття	Кількість проведених екологічних освітніх заходів	од.	1 раз на рік	Звіти закладів освіти	Відділ освіти, заклади освіти	Розширення екопросвітницької роботи
12	Ландшафти та рекреаційні території	Кількість благоустроєних парків, скверів і громадських просторів	од.	1 раз на рік	Акти виконаних робіт, фотофіксація	Виконавчий комітет, КП	Коригування заходів благоустрою з урахуванням природоохоронних вимог
13	Зміна клімату	Кількість встановлених об'єктів альтернативної енергетики	од. / кВт	1 раз на рік	Звіти про виконання Плану заходів, енергетичні паспорти	Виконавчий комітет, балансоутримувачі	Розширення заходів з енергоефективності та ВДЕ
14	Енергоспоживання	Споживання енергоресурсів комунальними будівлями	кВт·год / Гкал / м ³ газу	1 раз на рік	Дані комунальних установ, енергомоніторинг	Балансоутримувачі, виконавчий комітет	Проведення енергоаудиту, додаткові заходи термомодернізації
15	Здоров'я населення	Рівень захворюваності на хвороби органів дихання	випадків на 100 тис. населення	1 раз на рік	Дані закладів охорони здоров'я, профілі	Заклади охорони здоров'я, виконавчий комітет	Аналіз зв'язку з якістю повітря, профілактичні заходи

ЗВІТ СЕО Стратегії сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019-2027 роки та плану заходів з її реалізації

№	Компонент моніторингу	Показник моніторингу	Одиниця виміру	Періодичність	Джерело інформації	Відповідальний	Дії у разі виявлення негативних наслідків
					громадського здоров'я		
16	Здоров'я населення	Рівень інфекційної захворюваності, зокрема ГРВІ, грип, кишкові інфекції	випадків на 100 тис. населення	1 раз на рік	Центр громадського здоров'я, медична статистика	Заклади охорони здоров'я	Посилення профілактики, інформування населення
17	Медична інфраструктура	Кількість реалізованих заходів з ремонту та модернізації КНП «Городнянська міська лікарня»	од.	1 раз на рік	Акти виконаних робіт, звіти КНП	КНП «Городнянська міська лікарня», виконавчий комітет	Коригування графіка ремонтів, забезпечення належних умов надання медичних послуг
18	Безпека населення	Кількість створених або модернізованих захисних споруд / укриттів	од.	1 раз на рік	Звіти відповідальних виконавців	Виконавчий комітет, служби цивільного захисту	Актуалізація планів цивільного захисту
19	Транспортна інфраструктура	Протяжність відремонтованих доріг, тротуарів та зупинок	км / од.	1 раз на рік	Акти виконаних робіт	Виконавчий комітет, підрядні організації	Додатковий контроль якості робіт, мінімізація пилу й шуму
20	Екологічне управління	Наявність щорічного звіту про моніторинг наслідків виконання Стратегії	так/ні	Щороку	Офіційний вебсайт громади, звіт про моніторинг	Замовник ДДП / виконавчий комітет	Оприлюднення результатів, коригування заходів у разі виявлення негативних наслідків

Перш за все, реалізація стратегії розвитку громади потребує систематичного моніторингу її впливу на довкілля та здоров'я населення. Метою такого моніторингу є не лише відстеження змін, але й оперативне усунення несприятливих наслідків. Це дозволяє зберегти екологічну безпеку та сприяти сталому розвитку громади, забезпечуючи баланс між економічним зростанням та захистом навколишнього середовища.

Система моніторингу включає визначення кількісних та якісних показників стану довкілля, які відображають основні аспекти екологічного стану громади. Періодичність вимірювань і методи оцінки розроблені таким чином, щоб моніторинг був ефективним і своєчасним. Серед показників, що підлягають відстеженню, є рівень забруднення повітря, стан водних ресурсів, рівень озеленення, лісистість, стан ґрунтів і рівень захворюваності населення. Такий підхід забезпечує всебічну оцінку впливу стратегії на довкілля.

Законодавча база України зобов'язує громади щорічно публікувати результати моніторингу та вносити їх до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки. У разі виявлення негативних наслідків, що не були передбачені стратегією, повинні вживатися відповідні заходи для їх пом'якшення.

Також при реалізації Стратегії необхідно враховувати:

- формування, збереження та раціональне, невиснажливе використання екологічної мережі, яке регулюється Законом України «Про екологічну мережу України» (відповідно до пункту 4 статті 15 Закону України «Про екологічну мережу» регіональні та місцеві схеми формування екомережі, програми у сфері формування, збереження та використання екомережі є основою для розроблення усіх видів проектної документації при здійсненні землеустрою, розробці містобудівної документації, а також здійсненні господарської та іншої діяльності;

- при реалізації планованої діяльності забезпечується виконання вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»;

- розміщення і будівництво об'єктів здійснюється відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.1996 № 173 «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів», який зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 24.06.1996 за №379/1404 (далі - ДСП № 173).

Резюме нетехнічного характеру

1) Стратегія розвитку Стратегія сталого розвитку Городнянської міської територіальної громади на 2019–2027 роки та План заходів з її реалізації спрямовані на комплексний розвиток громади шляхом посилення економічного потенціалу, модернізації інфраструктури, впровадження енергоефективних технологій та забезпечення гідного рівня життя мешканців. Документ узгоджено з Державною стратегією регіонального розвитку, обласними програмами та іншими документами державного планування.

2) Поточний стан довкілля громади свідчить про наявність як природного потенціалу, так і можливих екологічних загроз, серед яких: забруднення атмосферного повітря, накопичення побутових відходів, наслідків зміни клімату. Відсутність затвердженої стратегії розвитку може призвести до посилення деградаційних процесів, нераціонального землекористування та зростання ризиків для здоров'я населення.

3) Впровадження заходів Стратегії матиме як позитивні, так і потенційно негативні наслідки. До позитивних належать підвищення енергоефективності, розвиток інженерної інфраструктури, управління відходами, розвиток туризму. Негативні впливи очікуються переважно на етапі реалізації будівельних проектів і стосуються шуму, пилу, локальних забруднень, тимчасових змін у землекористуванні. Вони мають локальний та тимчасовий характер.

4) Серед екологічних проблем, що потребують вирішення в рамках Стратегії, визначено: забруднення атмосферного повітря, неефективне поводження з відходами, незадовільний стан транспортної інфраструктури, Ризики погіршення якості питної води, вплив змін клімату, а також наслідки воєнних дій. Для кожної проблеми запропоновано адаптаційні та відновлювальні заходи.

5) У документі враховано екологічні зобов'язання України, зокрема ті, що стосуються охорони повітря, водних ресурсів, збереження біорізноманіття, управління відходами та кліматичної адаптації. Стратегія узгоджена з міжнародними ініціативами, такими як Європейський зелений курс, а також з діючими нормативно-правовими актами національного рівня.

6) За результатами оцінки, реалізація Стратегії за умов дотримання екологічних норм матиме переважно позитивні довгострокові наслідки. Це зокрема модернізація інфраструктури, підвищення якості послуг, зменшення впливу на довкілля, підвищення екологічної свідомості населення та покращення стану здоров'я мешканців. Водночас необхідно уникати ущільнення забудови, фрагментації природних територій і забезпечувати громадський контроль.

7) Стратегія передбачає конкретні заходи з мінімізації негативних впливів: впровадження систем управління відходами, реконструкцію водної інфраструктури, впровадження практик енергоефективності. Такі кроки сприятимуть зниженню навантаження на екосистеми та покращенню добробуту населення.

8) В межах оцінки було розглянуто три сценарії реалізації: нульовий (без реалізації), оптимістичний (повна реалізація), адаптивний (реалізація з урахуванням ресурсних обмежень). Найбільш реалістичним визнано оптимістичний підхід. При цьому під час проведення СЕО виникали обмеження, зокрема дефіцит даних, відсутність сучасного моніторингу стану довкілля та наслідки воєнного стану в країні.

9) Стратегічна екологічна оцінка передбачає систему моніторингу, що включає оцінку стану повітря, вод, ґрунтів, кількості відходів, а також показників здоров'я населення. Моніторинг дасть змогу здійснювати коригування реалізації стратегії та своєчасно реагувати на екологічні виклики з метою досягнення збалансованого розвитку громади.

Список використаних джерел

- Закон України "Про стратегічну екологічну оцінку". URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
- Методичні рекомендації щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації. Затверджені Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України 18 жовтня 2023 року № 705. URL: <https://mepr.gov.ua/nakaz-mindovkillya-705-vid-18-10-2023/>
- Городнянська міська рада. Офіційний сайт громади URL: <https://gormr.gov.ua/komunalnyky-gorodnyanskoyi-miskoyi-rady-rozchystyly-ta-pryvely-do-ladu-pasportyzovane-smittyezvalyshhe-u-butivtsi/>
- Щорічна доповідь про стан навколишнього природного середовища Чернігівської області у 2024 році. *Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації*. URL <https://eco.cg.gov.ua/index.php?id=15801&tp=1&pg>
- Екологічний паспорт Чернігівської області за 2024 році. *Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської обласної державної адміністрації*. URL <https://eco.cg.gov.ua/index.php?id=15800&tp=1&pg=>
- Інформаційна довідка. *Національний інститут стратегічних досліджень*. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-03/den-vody.pdf>.
- Громадське здоров'я України: Профілі захворюваності. *Центр громадського здоров'я України* URL: <https://phc.org.ua/regionalni-sistemi-gromadskogo-zdorovya/gromadske-zdorovya-ukraini-profil-regioniv>
- Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
- Аналітичний звіт «Базове дослідження стану та напрямів розвитку екологічної політики України та перспектив посилення участі організацій громадянського суспільства у розробці та впровадженні політик, дружніх до довкілля». Київ, 2019. 117 с. URL: <https://www.irf.ua/wp-content/uploads/2019/12/baseline-research-report-publishing-dec-2019.pdf>.
- Концепція реалізації державної політики у сфері промислового забруднення, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 №402 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/402-2019-%D1%80#Text>
- Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>
- Аналіз впливу кліматичних змін на водні ресурси України. За даними сайту Екодія URL: <https://ecoaction.org.ua/vodnist.html>
- Концепція реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 № 932 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/932-2016-%D1%80#Text>

Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-%D1%80#Text>

Аналіз впливу кліматичних змін на водні ресурси України (повний звіт за результатами проекту). / Сніжко С., Шевченко О., Дідовець Ю. // Центр екологічних ініціатив «Екодія», 2021, 68 с. URL: <https://ecoaction.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/analiz-vplyvu-vodni-resursy-full.pdf>

Закон України «Про охорону земель» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>

Тимчук К. Вплив агровиробництва на екосистеми та здоров'я людей. Буковинський державний медичний університет URL: <http://surl.li/oil5b>

Закон України «Онови законодавства України про охорону здоров'я» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

Степанчук О.Ю., Мельник-Шамрай В.В. вплив сільського господарства на довкілля URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/40-1.pdf>

Як війна впливає на природу України та чому збереження й відновлення природних екосистем є важливим у повоєнному відновленні. За даними сайту Екодія <https://ecoaction.org.ua/iak-vijna-vplyvaie-na-prirodu.html>

Райцен Є.О. Степанчук О.В., Степанчук І.М. Екологічні фактори і транспортно-планвальні характеристики міста URL: <http://surl.li/oilvw>

Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. №1-2 (187-188) 2022. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf

Hansjoerg P. Kunc, Rouven Schmidt. The effects of anthropogenic noise on animals: a meta-analysis. <https://doi.org/10.1098/rsbl.2019.0649>